



GELIJKE ONDERWIJSKANSEN- BELEID IN BASISONDERWIJS EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Verkenning van het beleid en de
aanwending van lestijden/uren-leraar

Hans Tierens, Mike Smet & Kristof De Witte



GELIJKE ONDERWIJSKANSEN- BELEID IN BASISONDERWIJS EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Verkenning van het beleid en de
aanwending van lestijden/uren-leraar

Hans Tierens, Mike Smet & Kristof De Witte

Promotor: Mike Smet; Co-promotor: Kristof De Witte

Research paper SONO/2020.OL3.1/1

Gent, 15 juli 2020

Het Steunpunt Onderwijsonderzoek is een samenwerkingsverband van UGent, KU Leuven, VUB, UA en ArteveldeHogeschool.

Gelieve naar deze publicatie te verwijzen als volgt:

Tierens, H., Smet, M., & De Witte, K. (2020). Gelijke onderwijskansenbeleid in basisonderwijs en secundair onderwijs. Verkenning van het beleid en de aanwending van lestijden/uren. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

Voor meer informatie over deze publicatie Kristof.DeWitte@kuleuven.be, Mike.Smet@kuleuven.be, Hans.Tierens@kuleuven.be

Deze publicatie kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, Ministerie voor Onderwijs en Vorming.

In deze publicatie wordt de mening van de auteur weergegeven en niet die van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid is niet aansprakelijk voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de opgenomen gegevens.

© 2020 STEUNPUNT ONDERWIJSONDERZOEK

p.a. Coördinatie Steunpunt Onderwijsonderzoek
UGent - Vakgroep Onderwijskunde
Henri Dunantlaan 2, BE 9000 Gent

Deze publicatie is ook beschikbaar via www.steunpuntsono.be

Inhoud

Inhoud	1
Beleidsamenvatting	2
1. Inleiding	7
2. Dataverzameling	10
2.1. Procedure	10
2.2. Representativiteit van de steekproef	11
3. Basisonderwijs	14
3.1. Overzicht van het SES-beleid	14
3.2. Implementatie van het SES-beleid	19
3.3. Aanwending van lestijden voor het SES-beleid	24
3.4. Conclusie: SES-beleid in het Basisonderwijs	32
4. Secundair Onderwijs	34
4.1. Overzicht van het GOK-beleid	34
4.2. Implementatie van het GOK-beleid	38
4.3. Aanwending van uren(-leraar) voor het GOK-beleid	43
4.4. Conclusie: GOK-beleid in het Secundair Onderwijs	52
Referenties	55
Appendix 1: Vragenlijst voor scholen	1

Beleidssamenvatting

Sinds de hervorming van het GOK-decreet in 2012-2013 veranderden tal van formele vereisten omtrent het expliciteren van een Gelijke Onderwijskansenbeleid in het basisonderwijs. Gedurende de afgelopen vier jaar engageerde het Steunpunt Onderwijsonderzoek zich om de gevolgen van deze hervorming in kaart te brengen. Dit resulteerde onder andere in enkele rapporten die de effectiviteit van extra middelen voor scholen met GOK/SES-leerlingen in zowel basis- als secundair onderwijs nagingen. In deze rapporten werd nagegaan of deze bijkomende middelen de gewenste (stijging in) onderwijsuitkomsten opleveren; zoals het reduceren van problematische afwezigheden, het terugdringen van leerlingen die moeten zittenblijven en hierdoor schoolse vertraging oplopen en het verhogen van een vlotte en sterke doorstroom naar secundair onderwijs (en hoger onderwijs).

Hoewel de gevonden effecten eerder klein leken, althans vanuit statistisch oogpunt, riepen deze studies enkele belangrijke vragen op omtrent de concrete aanwending van deze SES- en GOK-middelen. Gaan scholen op een goede manier om met deze middelen, worden deze extra middelen ingezet voor initiatieven die gericht de kansarmere studenten bereiken en hun leerresultaten vooruit helpen? Een kort overzicht van de literatuur maakte duidelijk dat tot op heden de aanwending van lestijden (in het basisonderwijs) en uren-leraar (in het secundair onderwijs) nog niet concreet in kaart werd gebracht.

Er valt nochtans uit een dergelijke studie veel te leren, aangezien het antwoorden kan aanreiken over hoe scholen omgaan met de middelen die ze krijgen, hoe scholen hun SES-/GOK-beleid in de school positioneren en uitrollen, op welke manier scholen het beleid het beleid vorm en inhoud geven en welke tools zijn hierbij gebruiken. Daarbovenop is het ook interessant om weten op welke manier een school haar middelen (lestijden of uren-leraar) investeert met betrekking tot acties en initiatieven die gericht zijn op het optimaliseren van de leerresultaten van haar leerlingenpopulatie.

Deze studie bouwt gedeeltelijk verder op een kwalitatieve studie, uitgevoerd door Juchtmans, Smet en De Witte (in press) die op basis van een aantal interviews in scholen in het basisonderwijs diepere inzichten verwierf in hoe het gelijke onderwijskansen-beleid leeft in een basisschool. Concreet hanteert voorliggende studie een kwantitatieve aanpak die erop gericht is om de resultaten in de kwalitatieve studie verder te generaliseren in het gewoon basisonderwijs. In dezelfde beweging, en op basis van een parallelle onderzoeksopzet, zal deze studie ook een eerste verkenning uitvoeren van het

GOK-beleid in het gewoon secundair onderwijs. Op basis van een steekproef van 86 scholen in het gewoon basisonderwijs en 83 scholen in het gewoon secundair onderwijs werd het, respectievelijk, SES-beleid en GOK-beleid van de scholen in kaart gebracht.

Basisonderwijs

In het basisonderwijs lijkt het SES-beleid veeleer op te gaan in het zorgbeleid, zij het als onderdeel van een breder zorgbeleid, zij het als geïntegreerd beleid met het zorgbeleid (i.e., één onlosmakelijk geheel). Onze resultaten wijzen er ook op dat deze beleidsvormen waarschijnlijk grotendeels werden opgezet sinds de hervorming van 2012-2013 of zelfs dateren van voor deze hervorming. Dit is ook te merken aan de sterke continuïteit van de thema's (waar basisscholen in het 'oude systeem' de bijkomende SES-middelen moesten inbedden in acties rond (een selectie van) enkele thema's) van het beleid. Deze thematische inzet blijft grotendeels overeind of vormde de basis voor een nieuw beleid.

Inzake het opstellen van het beleid tonen onze resultaten dat het beleid in grote mate gedragen wordt door de leerkrachten (d.w.z., dat de leerkrachten zich grotendeels kunnen vinden in het beleid en dit beleid ook 'beleven' in de school). Dit ligt in lijn met de observatie dat deze leerkrachten, ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten, ook de belangrijkste drijvende kracht zijn bij het vormgeven van het SES-beleid. Verder steunt het SES-beleid ook in sterke mate op het leerling-volg-systeem, wat de resultaten uit het rapport van het Rekenhof (2017) bevestigt. Hierbij tonen de resultaten dat de meest populaire leerling-volg-systemen Smartschool en Questi zijn, zeker in scholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen.

De analyse van het procesmatige SES-beleid gaf eerder onverwachte resultaten. Een op vier bevraagde basisscholen gaf aan minder dan de helft van de tijd concrete doelstellingen te formuleren voor hun beleid. Dit toont zich ook in basisscholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen, waar de verwachte nood aan scherpe doelstellingen het hoogst is. Voor de andere stappen in het proces, zoals het (zelf) evalueren van de voortgang naar het bereiken van de doelstellingen zien we grotendeels dezelfde tendens, hoewel basisscholen met een hoog SES-aandeel hier sterker inzetten op de (zelf-)evaluatie. Tenslotte slagen basisscholen met een hoog SES-aandeel er het minst goed in om hun gestelde doelstellingen te behalen, hoewel de verschillen met andere scholen niet statistisch significant zijn.

De focus van het SES-beleid, waarbij lestijden kunnen worden aangewend voor talrijke acties en initiatieven gericht op een uitgedacht doelgroepenbeleid, lijken vooral te focussen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (bijvoorbeeld leerlingen uit het buitengewoon onderwijs die in

het gewoon onderwijs meelopen; cfr. M-decreet), leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met een mogelijke taalachterstand (althans, leerlingen die in de thuissituatie een taal spreken die niet het Nederlands is).

In het algemeen wordt ook opgemerkt dat de bevroegde basisscholen een differentiërende aanpak lijken te hanteren voor hun doelgroepen. Voor de doelgroep ‘makkelijk lerenden’ (waaronder hoogbegaafde leerlingen) worden het vaakst initiatieven gebruikt met als bedoeling/gevolg deze groep leerlingen een apart en aangepast traject te laten volgen. Dit wordt onder meer gedaan door klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen), het splitsen van klasgroepen voor bepaalde vakken, het remediëren van deze leerlingen buiten de klas en het vernieuwen van de klaspraktijk. Voor de doelgroep(en) van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (en leerlingen met een leerachterstand) wordt dezelfde strategie gebruikt. De bevroegde scholen gaven ook specifiek aan dat ze het initiatief ‘remediëring buiten de klas’ nog gevoelig zouden willen uitbreiden in de toekomst.

Secundair onderwijs

Hoewel het omkaderingssysteem voor gelijke onderwijskansen in het secundair onderwijs niet gewijzigd is (in tegenstelling tot het basisonderwijs), is het toch interessant om ook voor het secundair onderwijs na te gaan op welke manier scholen omgaan met het GOK-beleid. Gebruik makend van dezelfde onderzoeksopzet werd het GOK-beleid in het secundair onderwijs verkend. De verkennende vragenlijst werd door 83 scholen ingevuld.

Net als in het basisonderwijs lijkt het GOK-beleid in secundair onderwijs veeleer op te gaan in het zorgbeleid, maar voornamelijk als onderdeel van een breder zorgbeleid. Het geïntegreerd beleid (waarbij het GOK- en het zorg-beleid met elkaar versmolten zijn tot één onlosmakelijk geheel) lijkt relatief minder vaak voor te komen. Het huidige beleid wordt gemiddeld reeds 10 jaar gevoerd, wat wil zeggen dat de kern van het huidige beleid eigenlijk ongewijzigd bleef sinds voor de invoering van het M-decreet in 2014. In tegenstelling tot het basisonderwijs dienen secundaire scholen nog steeds expliciet hun GOK-beleid te enten op enkele gekozen (vooropgestelde) thema's. De thema's die hierbij het vaakst gekozen worden zijn: ‘preventie en remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstand’, ‘taalbeleid’ en ‘socio-economische ontwikkeling’.

Net al in het basisonderwijs tonen onze resultaten dat het GOK-beleid in grote mate gedragen wordt door de leerkrachten. Dit betekent dat de leerkrachten zich grotendeels kunnen vinden in het beleid en dit ook ‘beleven’ in de school en hun dagdagelijkse lespraktijk. Dit ligt in lijn met de observatie dat deze leerkrachten, ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten, ook

de belangrijkste drijfveer zijn voor het vormgeven van het GOK-beleid. Verder steunt het GOK-beleid ook in sterke mate op het leerling-volg-systeem, wat de resultaten uit het rapport van het Rekenhof (2017) enigszins doorzet in het secundair onderwijs. De resultaten tonen voor het secundair onderwijs echter een veel kleiner aantal gebruikte leerling-volg-systemen dan in het basisonderwijs, wat mogelijk te wijten is aan de gerealiseerde steekproef. Het meest gebruikte en tevens meest populaire leerling-volg-systeem is Smartschool. Dit leerling-volg-systeem lijkt sterk te voldoen aan de eisen van de school en van de leerkrachten. Desalniettemin vinden we dat in scholen met een gemiddeld GOK-percentages het leerling-volg-systeem van Smartschool minder goed is om specifieke doelgroepen te onderscheiden. Dit suggereert dat het voor scholen nog steeds moeilijk is om een concreet en specifiek doelgroepenbeleid te handhaven als er veel verschillende (en ongeveer even grote) groepen zijn in de heterogene leerlingenpopulatie. Deze conclusie steunt op de aanname dat in deze scholen de GOK-leerlingen vaak noch minderheid, noch meerderheid zijn, waardoor de school dus een erg ‘gesplitst’ beleid moet voeren.

De analyse van de proces-gerichte realisatie van het GOK-beleid gaf opnieuw enkele onverwachte resultaten, die sterk in lijn liggen met de bekomen resultaten voor het basisonderwijs. Iets meer dan één op vier bevroegde scholen gaf aan om minder dan de helft van de tijd doelstellingen te formuleren voor hun beleid. Dit toont zich ook in scholen met een hoog aandeel aan GOK-leerlingen, waar de verwachte nood aan scherpe doelstellingen het hoogst is. Voor de andere stappen in het proces, zoals het uitvoeren van een (zelf-)evaluatie om de voortgang naar het bereiken van de doelstellingen op te volgen, zien we grotendeels dezelfde tendens (hoewel scholen met een hoog GOK-aandeel hier sterker over waken).

De focus van het GOK-beleid, waarbij uren-leraar kunnen worden aangewend voor talrijke acties en initiatieven gericht op een uitgedacht doelgroepenbeleid, lijkt vooral te liggen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (bijvoorbeeld leerlingen uit buitengewoon onderwijs die in het gewoon onderwijs meelopen; cfr. M-decreet), leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met een mogelijke taalachterstand (althans, leerlingen die in de thuissituatie een taal spreken die niet het Nederlands is). Een korte vergelijking van de resultaten van het secundair onderwijs met die van het basisonderwijs toont dat enkele initiatieven op een andere manier worden aangewend in het secundair onderwijs. Meer specifiek, tonen de resultaten dat klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen) minder vaak gebruikt worden, terwijl co-teaching en team-teaching iets vaker voorkomen in het secundair onderwijs. Dit resultaat is enigszins verrassend aangezien de organisatie van secundair onderwijs zich, in vergelijking met het basisonderwijs, intuïtief iets minder leent voor co-teaching en team-teaching (vb. vakleerkrachten in secundair onderwijs

wisselen nagenoeg elk lesuur). Deze observatie noopt extra inzichten in wat (secundaire) scholen verstaan en beschouwen als co-teaching en team-teaching en in welke vorm dit zich uit in de onderwijspraktijk. In het algemeen kunnen we vaststellen dat het GOK-beleid van bijna elke bevroagde secundaire school zou starten met 'overleg', zij het tussen leerkrachten, met de ouders, of met (en vooral met) centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Het belang van deze overleg-initiatieven lijkt ook te stijgen naarmate het aandeel GOK-leerlingen in de scholen toeneemt (hoewel deze bevinding niet statistisch significant lijkt).

In het algemeen wordt ook opgemerkt dat de bevroagde secundaire scholen de meeste initiatieven op een algemene manier aanwenden (d.w.z. voor alle leerlingen in de school). Dit zou kunnen suggereren dat secundaire scholen weinig initiatieven richten op specifieke doelgroepen maar de acties en initiatieven eerder inbedden in hun algemene onderwijsaanpak zodat elke leerling mee betrokken wordt.

Voor de doelgroep 'makkelijk lerenden' (waaronder hoogbegaafde leerlingen) worden het vaakst initiatieven gebruikt met als bedoeling/gevolg deze groep leerlingen een apart en aangepast traject te laten volgen. Het valt wel op dat de bevroagde scholen vaak aangaven de initiatieven voor deze doelgroep verder te willen uitbreiden. Voor de doelgroep(en) van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (en leerlingen met een leerachterstand) wordt dezelfde strategie gebruikt, maar wordt co-teaching en team-teaching hier ook relatief vaak voor gebruikt.

1. Inleiding

Sinds 28 juni 2002 werd in Vlaanderen het GOK-decreet (GOK: Gelijke Onderwijs-Kansen) uitgerold. Dit decreet gaf structureel vorm aan de eerdere tijdelijke projecten rond onderwijsvoorrang en zorgverbreding (Rekenhof, 2017). Het beleid voorzag hierbij onder andere bijkomende lestijden (in het basisonderwijs) of extra uren-leraar (in het secundair onderwijs) voor scholen met een minimum aandeel leerlingen met een socio-economisch kwetsbare achtergrond. Deze achtergrond werd vastgesteld op basis van een vijftal GOK-indicatoren. De toewijzingsmechanismen voor deze bijkomende lestijden/extra uren-leraar werden reeds enkele keren aangepast, herzien en geüpdatet, waarbij wijzigingen met betrekking tot weging en samenstelling van de GOK-indicatoren werden doorgevoerd. Tot 2012 werden deze bijkomende lestijden of extra uren-leraar toegekend aan scholen voor een periode van 3 jaar (na afloop van deze drie jaar werden de lestijden en uren-leraar opnieuw berekend voor de volgende driejarige termijn). Scholen die bijkomende lestijden/ extra uren-leraar ontvingen, moesten hierbij ook een expliciet gelijke-onderwijskansen-beleid voeren om het gebruik van deze bijkomende lestijden/extra uren-leraar te verantwoorden.

In 2012 werd voor het basisonderwijs een grondige wijziging van de regels voor het toekennen van SES-lestijden doorgevoerd. Voor het secundair onderwijs bleef het 'oude' systeem bestaan. Voor het basisonderwijs werden de bijkomende lestijden geïntegreerd in de reguliere omkadering. De indicatoren werden gereduceerd tot drie SES-indicatoren (i.e., opleidingsniveau van de moeder, het ontvangen van een schooltoelage en het spreken van een thuistaal die anders is dan het Nederlands). Bovendien vervielen hierbij alle gestelde grenzen aan het toekennen van de lestijden (voorheen werd een drempel van 10% GOK-leerlingen gehanteerd vooraleer de school in aanmerking kwam voor bijkomende lestijden) waardoor in dit nieuwe systeem elke leerling die aantikt op een van de SES-indicatoren SES-lestijden genereert voor de school (naargelang het (gewogen) aantal indicatoren waarop deze leerling aantikt). Door de integratie van het financieringssysteem in de reguliere omkadering verviel ook de plicht om een expliciet gelijke-onderwijskansen-plan op te stellen en uit te voeren. Doch is er sinds 2013 wel verplichting tot het voeren van een zorg- en GOK-beleid waarbij een school haar visie op GOK en zorg moet opnemen en integreren in haar schoolwerkplan (Franck, Nicaise & Lavrijsen, 2017).

Het Steunpunt Onderwijs Onderzoek (SONO) leverde recent reeds enkele rapporten af waarin de effectiviteit en efficiëntie van de gelijke-onderwijskansen-omkadering centraal stond (voor basisonderwijs: Tierens, Smet & De Witte (2019); voor secundair onderwijs: De Witte, D’Inverno & Smet (2018); Bargagli-Stoffi, De Witte en Gnecco (2019); De Witte, Smet & Van Assche, (2017a; 2017b). Deze rapporten bouwden verder op en actualiseerden eerdere analyses door het Rekenhof (2008, 2017). Elk van de SONO-rapporten verwees expliciet naar de noodzaak om kennis te verkrijgen omtrent de concrete aanwending van de SES-lestijden of GOK-uren-leraar in scholen, niet alleen om de resultaten uit deze studies—waarbij er globaal genomen een zeer kleine en vaak niet-significante impact op onderwijsuitkomsten gevonden werd voor de bijkomende omkadering voor gelijke-onderwijskansen—verder te duiden, maar ook om inzicht te krijgen in de verschillende mogelijkheden waarin scholen lestijden/uren-leraar (kunnen) aanwenden. Via inzicht in de concrete aanwending kan ook getracht worden om de heterogeniteit in de effecten verder te ontrafelen, waarbij de effectiviteit en efficiëntie van specifieke acties en beleidsvormen beter kan worden uitgelicht.

Een eerste rapport gericht op de concrete aanwending van SES-lestijden (als deel van de omkadering) in basisonderwijs werd hierbij reeds uitgevoerd (zie Juchtmans, Smet & De Witte, in press). In dit rapport werd vanuit deze eerste kwalitatieve studie getracht om de aanwending van lestijden in kaart te brengen. Aanwending werd hierbij opgevat in zo breed mogelijke zin: gaande van de positionering van het ‘topic’ gelijke-onderwijskansen in het schoolbeleid en het schoolwerkplan, tot de concrete operationalisering van dit beleid in acties, praktijken en projecten.

Dit huidige rapport heeft als doel om de resultaten in het voorgaande kwalitatieve rapport verder te generaliseren op basis van een meer representatieve en grotere steekproef aan scholen in het basisonderwijs, daar de resultaten uit een kwalitatieve studie eerder gericht zijn op het uitlichten van (denk)processen en verfijning van de kennis omtrent een specifiek topic en niet op het generaliseren van gevonden resultaten naar de volledige schoolpopulatie. Op deze manier vormt dit rapport een aanvulling op het kwalitatieve luik. Daarenboven werd, op basis van een identieke onderzoeksopzet, de aanwending van GOK-uren-leraar geëxploreerd in het secundair onderwijs.

Het huidige rapport werd uitgevoerd op basis van een kwantitatieve vragenlijst/survey, die werd uitgestuurd naar een grote steekproef aan scholen in het gewoon basisonderwijs (457 scholen werden gecontacteerd; 18.5% van de populatie) en het gewoon secundair onderwijs (400 scholen werden gecontacteerd; 42% van de populatie). Onderwijsinstellingen in het buitengewoon onderwijs (zowel basis als secundair) maken geen deel uit van de focus van dit onderzoek. Deze

keuze werd gemaakt omwille van de sterk specifieke aanpak en verschillende leerlingenpopulatie van deze onderwijsinstellingen, waardoor deze vaak niet op een gestandaardiseerde manier kunnen worden verwerkt in grootschalig kwantitatief onderzoek.

Verder bouwend op de methodische aanpak in de kwalitatieve studie werd in de bevroegde scholen uit het gewoon basisonderwijs en het gewoon secundair onderwijs gepoogd om een beter zicht te krijgen op het beleid; waaronder thema's als de specifieke beleidskeuze, de maturiteit en de gedragenheid van het beleid door personeelsleden, waarbij ook externe belanghebbenden en stakeholders aan bod kwamen. Verder werd ook de thematische continuïteit (in lijn met het verplichte GOK-plan in het 'oude' systeem) in kaart gebracht. Daarnaast werden ook de uitvoeringsmodaliteiten, waarbij specifiek ingegaan werd op de mate waarin scholen doelstellingen formuleren voor hun beleid en vervolgens het beleid uitrollen en evalueren, alsook de inzet en opleiding van personeel en het gebruik van een geschikt leerling-volg-systeem, onder de loep genomen. Daarenboven werd er ook gepeild naar de inzet van lestijden of uren-leraar voor bepaalde specifieke acties/initiatieven (vb. splitsen van klasgroepen, co-teaching, ondersteuning van titularissen, overleg met stakeholders van het onderwijsproces, activiteiten tijdens en na de schooluren, en dergelijke meer). Hierbij wordt specifiek onderscheid gemaakt tussen het actueel gebruik, de vastberadenheid of het geloof in de effectiviteit van elk van deze acties/initiatieven voor enkele specifieke 'kwetsbare doelgroepen' in de schoolpopulatie. We brengen ook in kaart waar de scholen een (nijpend) tekort aan mogelijkheden ondervinden om de acties/initiatieven aan te bieden en/of uit te breiden waar nodig.

2. Dataverzameling

Aangezien deze studie als doel heeft om de onderzoeksbevindingen uit het eerdere kwalitatieve luik rond de aanwending van SES-lestijden in het basisonderwijs te generaliseren, alsook exploratief werk te verrichten in het secundair onderwijs, wordt er getracht om een zo representatief mogelijke steekproef te trekken uit de Vlaamse schoolpopulatie (in het gewoon basis- en secundair onderwijs).

2.1. Procedure

De dataverzameling startte met het aselekt trekken van een steekproef van 200 scholen in zowel het gewoon basis- als het gewoon secundair onderwijs. Deze scholen werden begin april 2019 via mail gecontacteerd waarbij een gepersonaliseerde link naar een vragenlijst werd meegegeven (om het opvolgen van onvolledig ingevulde vragenlijsten te faciliteren). Begin mei 2019 werden er voor beide vragenlijsten (zie Appendix 1 voor de vragenlijst) een eerste reeks herinneringsmails uitgestuurd naar de scholen die de vragenlijst nog niet voltooid hadden. Door het klein aantal ingevulde vragenlijsten werden daarom ook opnieuw 200 (andere) scholen (voor zowel basis- als secundair onderwijs) aselekt getrokken uit de resterende scholen. Er werd gecontroleerd dat het contacteren van deze additionele opvolgingssteekproef de representativiteit van de gerealiseerde steekproef ten opzichte van de populatie niet in het gedrang bracht (cfr. zie hieronder). Een tweede reeks van herinneringsmails werd verstuurd eind mei 2019.

Vervolgens werd, in samenspraak met de onderwijsnetten en –koepels, de vragenlijst opnieuw onder de aandacht gebracht bij de scholen. Dit werd gerealiseerd via expliciete berichtgeving in de nieuwsbrieven van de netten en/of koepels. Er werden geen verdere herinneringen verstuurd tijdens de zomervakantie wegens een lage verwachte effectiviteit van deze inspanningen.

Midden oktober 2019, na de opstart van het nieuwe schooljaar, werden voor het basisonderwijs opnieuw 200 bijkomende scholen aselekt geselecteerd, voor het secundair werden geen nieuwe scholen gecontacteerd (aangezien hier reeds 45% van de totale populatie werd aangeschreven). Deze scholen werden niet meteen per direct gecontacteerd, maar werden volgens hun respectievelijk stratum (zie hieronder) telefonisch gecontacteerd, met als doel om de proporties in de steekproef zo dicht mogelijk bij de proporties in de populatie te brengen. Dit werd gedaan om

een zo goed mogelijke representativiteit van de gerealiseerde steekproef te verkrijgen. Gedurende een periode van oktober 2019 tot eind november 2019 werden een aantal aselekt getrokken scholen in basisonderwijs en secundair onderwijs telefonisch gecontacteerd om deelname aan het onderzoek verder te bevorderen.

Finaal werden voor het basisonderwijs in totaal 457 scholen gecontacteerd (400 scholen ontvingen de vragenlijst via mail en 57 scholen werden hiervoor telefonisch gecontacteerd (waarbij ze, na akkoord, de vragenlijst via mail ontvingen op een opgevraagd werkend mailadres)). 158 scholen startten de vragenlijst (responsgraad van 34.6%). Doch vervolledigden slechts 81 (17.7%) scholen deze vragenlijst in voldoende mate om als bruikbare respons te dienen. Enkele vragenlijsten werden ingevuld voor grotere gehelen, met meer dan één uniek instellingsnummer. In totaal brengt dit de totale bruikbare respons op 86 unieke instellingsnummers.

In het secundair onderwijs werden in totaal 400 scholen gecontacteerd. 96 van deze scholen werden telefonisch herinnerd aan de vragenlijst. In totaal startten 141 scholen (responsgraad van 35.3%) de vragenlijst. Hierbij werden slechts 64 bruikbare vragenlijsten weerhouden. Doch werden er 19 additionele instellingsnummers verzameld door scholen die de vragenlijst invulden voor grotere gehelen. Dit brengt de totale steekproefgrootte hier op 83 unieke instellingsnummers.

2.2. Representativiteit van de steekproef

Het Vlaamse onderwijs telt anno 2019-2020 in totaal ongeveer 2396 instellingsnummers in het gewoon basisonderwijs en 893 instellingsnummers in het gewoon secundair onderwijs. Deze scholen bevatten in het algemeen een ruime mate van heterogeniteit wat betreft de demografie en mix van socio-economische kenmerken van hun respectievelijk leerlingenbestand. Om de representativiteit van de resulterende steekproef te maximaliseren, alsook de validiteit van statistische/cijfermatige testen en conclusies te vrijwaren, dient er niet alleen een zo groot mogelijke steekproef gerealiseerd te worden, maar dient er—in lijn met D’Inverno et al. (2019)—ook voldaan te worden aan de stratificatie van scholen naargelang enkele belangrijke en relevante schoolkenmerken.

Deze kenmerken zijn: (1) de totale proportie van SES-/GOK-leerlingen¹, dewelke resulteert in het aantal additionele (al dan niet geïntegreerd in de totale omkadering) middelen en lestijden/uren-leraar die een school ontvangt, (2) het onderwijsnet, en (3) de locatie, waarbij we het onderscheid maken tussen grootsteden en andere gebieden (waaronder ook de landelijke omgevingen). Enkele van deze schoolkenmerken werden ook gebruikt in een studie door het Rekenhof (2017) en gelinkt aan schoolsucces in een gelijke onderwijscontext in het basisonderwijs.

Tabel 1 toont in welke mate de representativiteit van de steekproef gevrijwaard kan worden, de proporties (van de strata) in de populatie in acht genomen.

Voor basisonderwijs werd de gerealiseerde steekproef (hoewel deze in grootte slechts 3.5% van de totale populatie bedroeg) representatief bevonden in de dimensies locatie en SES-percentage. De proporties in de gerealiseerde steekproef weken dus niet significant af van de proporties in de populatie. Er is wel een onevenwicht aan scholen in het gemeenschapsonderwijs, waar er slechts 5 instellingsnummers in de steekproef werden gerealiseerd. Dit betekent dat het moeilijk zal zijn om conclusies te trekken (of te generaliseren) voor basisscholen verbonden aan het gemeenschapsonderwijs, en dat deze resultaten met de grootste zorg en voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

Voor het secundair onderwijs lijkt de steekproef representatief in de dimensies locatie en onderwijsnet, maar lijken de proporties significant af te wijken naargelang het GOK-percentage van de scholen. Hierbij is de groep aan scholen met een groot GOK-percentage overgerepresenteerd in de steekproef. Dit valt mogelijk te verklaren door een grotere interesse en inzicht in het belang van deze vragenlijst voor scholen met een hoog GOK-percentage—het is mogelijk dat deze scholen graag extra inzichten en benchmarking ontvangen over hoe andere (gelijkaardige) scholen omgaan met relatief hoge GOK-proporties in hun leerlingenbestand.

¹ De scholen werden onderverdeeld in drie groepen op basis van de kwartielscores op het aandeel SES-/GOK-leerlingen in de school. Deze drie groepen zijn:

- 25% scholen met de laagste SES-/GOK-percentages (i.e., eerste kwartiel; 0% tot 13% SES-leerlingen in het basisonderwijs en 0% tot 19% GOK-leerlingen in het secundair onderwijs),
- 50% scholen met de middelste SES-/GOK-percentages (i.e., tweede en derde kwartiel; 13% tot 39% SES-leerlingen in het basisonderwijs en 19% tot 40% GOK-leerlingen in het secundair onderwijs) en
- 25% scholen met de hoogste SES-/GOK-percentages (i.e., vierde kwartiel; meer dan 40% SES/GOK-leerlingen in zowel het basisonderwijs als het secundair onderwijs).

In het algemeen is het belangrijk om toch een kanttekening te maken bij de representativiteit van de totale steekproef. De bereikte steekproef is over het algemeen klein, wat leidt tot kleine subgroepen (vb. slechts 2 secundaire scholen werden bereikt in het officieel gesubsidieerd onderwijs (OGO), slechts 5 basisscholen verbonden aan het GO! vulden de vragenlijst in en slechts 9 scholen in een grootstad vervulde de vragenlijst). Dit aantal is te klein om conclusies te generaliseren naar hun respectievelijke (deel)populaties. Het is dus aangewezen om voorzichtig te zijn bij de interpretatie en veralgemening van de resultaten. Dit is in meerdere mate het geval wanneer deze kleine groepen verder worden uitgesplitst naargelang antwoordcategorieën.

Om deze voorzichtigheid door te trekken zal de verwerking van de resultaten zich beperken tot een opsplitsing naargelang de SES-/GOK-populatie van de scholen. Dit schoolkenmerk lijkt ook het meest relevante kenmerk te zijn wanneer we uitspraken willen doen over SES/GOK-beleid en het doelgroepenbeleid in scholen.

Tabel 1 Representativiteit van de Steekproef voor Basis- en Secundair Onderwijs

	Basisonderwijs				Secundair Onderwijs			
	Steekproef		Populatie		Steekproef		Populatie	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Locatie								
<i>Grootstad</i>	19	(22%)	403	(17%)	9	(11%)	146	(16%)
<i>Andere</i>	67	(78%)	1993	(83%)	74	(89%)	747	(84%)
	$\chi^2 = 1.71 ; p = 0.190$				$\chi^2 = 1.84 ; p = 0.175$			
Onderwijsnet								
<i>Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (OGO)</i>	22	(25%)	531	(22%)	2	(2%)	64	(7%)
<i>Vrij Gesubsidieerd Onderwijs (VGO)</i>	59	(69%)	1474	(62%)	63	(76%)	632	(71%)
<i>Gemeenschaps-onderwijs (GO!)</i>	5	(6%)	392	(16%)	18	(22%)	197	(22%)
	$\chi^2 = 7.01 ; p = 0.030$				$\chi^2 = 2.93 ; p = 0.231$			
SES-/GOK-positionering								
<i>Laagste 25% SES/GOK</i>	24	(28%)	600	(25%)	14	(17%)	224	(25%)
<i>Middelste 50% SES/GOK</i>	35	(41%)	1198	(50%)	39	(47%)	446	(50%)
<i>Hoogste 25% SES/GOK</i>	27	(31%)	599	(25%)	30	(36%)	223	(25%)
	$\chi^2 = 3.18 ; p = 0.204$				$\chi^2 = 6.53 ; p = 0.038$			

Nota: De chi-kwadraattoetsen toetsen of de proporties van de scholen in de steekproef gelijk zijn aan de proporties in de populatie van scholen. Er is dus geen significante disproportionaliteit (en dus vertekening door steekproeftrekking) te merken indien deze testen niet significant zijn.

De meervoudige, gekruiste representativiteit van de steekproef op basis van alle dimensies werd eveneens getest: Basisonderwijs: $\chi^2 = 35.33 ; p = 0.016$; Secundair Onderwijs: $\chi^2 = 23.191 ; p = 0.142$

3. Basisonderwijs

3.1. Overzicht van het SES-beleid

In dit eerste deel van de analyse wordt getracht een zicht te krijgen op de positie en de keuze van het type van het beleid. In deze zin willen we zicht krijgen op hoe een basisschool omgaat met haar SES-beleid en op welke manier zij dit (in de mate van het mogelijke) integreert in haar zorgbeleid, of net als afzonderlijk beleidsgeheel beschouwt.

In Tabel 2 wordt het duidelijk dat er in het basisonderwijs voornamelijk voor gekozen wordt om het SES-beleid volledig te integreren in het zorgbeleid, waarbij beide gehelen samensmelten tot één onlosmakelijk geheel (42%), of om het SES-beleid als een deel van een breder zorgbeleid (41%) te aanzien. Dit is een indicatie dat er in basisonderwijs op een algemenere manier wordt gekeken naar kansarme leerlingen. Scholen zouden er dus eerder voor kiezen om het zorgende karakter van hun zorgbeleid door te trekken naar leerlingen met een lagere socio-economische achtergrond. Er is amper onderscheid te maken in de beleidskeuzes naargelang het SES-profiel van deze scholen. Het valt op basis van de resultaten wel te observeren dat de meerderheid van de bevroegde scholen in de middelste categorie qua SES-percentage kiest voor een volledig geïntegreerd beleid.

Tabel 2 SES-beleid in het Basisonderwijs: Beleidskeuze

	Laagste 25% SES		Middelste 50% SES		Hoogste 25% SES		Totaal	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Geen SES-beleid, noch zorgbeleid	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)
Gescheiden SES- en zorgbeleid	1	(5%)	0	(0%)	1	(4%)	2	(2%)
Alleen SES-beleid	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)
Alleen zorgbeleid	3	(14%)	3	(9%)	1	(4%)	7	(8%)
Volledige integratie van SES- en zorgbeleid	8	(36%)	19	(56%)	8	(30%)	35	(42%)
SES-beleid is deel van zorgbeleid	10	(45%)	12	(35%)	12	(44%)	34	(41%)
Zorgbeleid is deel van SES-beleid	0	(0%)	0	(0%)	5	(18%)	5	(6%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Percentages zijn kolompercentages en drukken dus de relatieve frequentie uit voor scholen in elke SES-categorie.

Een tweede belangrijke dimensie in de analyse van het SES-beleid van scholen is de maturiteit van het beleid, waarbij gepeild wordt naar het aantal jaar dat dit beleid reeds gevoerd wordt in de school (zie Tabel 3). Zo blijkt het huidige beleid gemiddeld ongeveer 9 jaar gevoerd te worden, wat overeen komt met het tijdstip waarop het nieuwe systeem in werking trad. Er konden hierbij geen significante verschillen gevonden worden tussen SES-categorieën, noch tussen de gekozen beleidsvormen/-types.

In Tabel 3 rapporteren we ook het aantal leerkrachten dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het SES- en zorg-beleid. Gemiddeld worden er een zevental leerkrachten ingezet (al dan niet voltijds), waarbij er grote verschillen zijn naargelang de schoolgrootte. Er werden, desondanks, ook grote verschillen gevonden naargelang de SES-kenmerken van de school. In de bevroegde scholen met een grotere SES-populatie worden ook effectief meer leerkrachten ingezet in het kader van het SES-beleid. Dit zijn er minimaal 2 en maximaal 31. Meer dan de helft van de scholen zet meer dan 4 leerkrachten in. Deze leerkrachten hebben gemiddeld ongeveer 13 jaar ervaring in het onderwijs. Deze beroepservaring verschilt echter niet op statistisch significante wijze naargelang de SES-categorie van de school, noch naargelang het gekozen beleidstype.

Uit de beschrijvende statistieken kan wel worden opgemaakt (hoewel de conclusies hier niet als statistisch significant kunnen worden beschouwd) dat vooral scholen met een kleinere populatie aan SES-leerlingen vaker meer ervaren leerkrachten inzetten voor SES-beleid (minimaal 8 jaar ervaring), terwijl de scholen met een groter aandeel aan SES-leerlingen zich soms moet beroepen op onervaren of startende leerkrachten (minima liggen op 0 en 2 jaar ervaring). Dit valt mogelijk (deels) te verklaren op basis van de verdeling van leerkrachten over de verschillende scholen in Vlaanderen. Eerdere studies merkten reeds vaker op dat de meest ervaren leerkrachten zich lijken te concentreren in scholen met minder socio-economisch kansarme leerlingen (Franck & Nicaise, 2019).

Tabel 3 SES-beleid in het Basisonderwijs: Maturiteit van het Beleid

		N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum
Laagste 25% SES	Maturiteit van het Beleid	22	9.23	5.07	2	8.0	20
	Aantal Leerkrachten	22	3.27	2.41	0	3	11
	Ervaring Leerkrachten	21	16.05	7.02	8	15.0	30
Middelste 50% SES	Maturiteit van het Beleid	32	8.72	4.88	2	7.5	20
	Aantal Leerkrachten	34	5.74	6.57	1	4	31
	Ervaring Leerkrachten	34	12.62	7.92	0	11.0	35
Hoogste 25% SES	Maturiteit van het Beleid	25	8.96	4.60	2	8.0	15
	Aantal Leerkrachten	24	9.92	9.82	2	5	30
	Ervaring Leerkrachten	25	12.32	6.26	2	12.0	25
Totaal	Maturiteit van het Beleid	79	8.94	4.79	2	8.0	20
	Aantal Leerkrachten	80	6.31	7.37	0	4	31
	Ervaring Leerkrachten	80	13.43	7.28	0	12.5	35

In Tabel 4 wordt de continuïteit van het beleid nagegaan. In het ‘oude’ systeem werden scholen verplicht om enkele thema’s te kiezen waarvoor zij hun bijkomende lestijden moesten inzetten. Sinds de hervorming van het systeem verdween deze verplichting, waardoor het interessant lijkt om na te gaan of deze thematische benadering zich doorzet in het nieuwe systeem of dat enkele thema’s verwaterden in het nieuwe systeem. Over het algemeen lijken de thema’s een goede continuïteit te kennen. De enige thema’s die relatief gezien minder aan bod komen zijn ‘omgaan met diversiteit’ en ‘doorstroom en oriëntering’ (behalve in de scholen met de hoogste SES-properties; hoewel niet statistisch significant), ‘leerlingenparticipatie’ en ‘ouderparticipatie’ (voornamelijk in de scholen met de hoogste SES-properties; hoewel niet statistisch significant). Dit wil echter niet zeggen dat deze thema’s volledig verdwenen zijn in de bevraagde scholen.

Tabel 4 SES-beleid in het Basisonderwijs: Thematische Continuïteit

Thema	Laagste 25% SES		Middelste 50% SES		Hoogste 25% SES		Totaal	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Preventie en Remediëring van Leeren Ontwikkelingsachterstand	23	(96%)	33	(94%)	25	(93%)	81	(94%)
Taalbeleid	18	(75%)	29	(83%)	25	(93%)	72	(84%)
Omgaan met Diversiteit	16	(67%)	20	(57%)	24	(89%)	60	(70%)
Socio-Emotionele Ontwikkeling	23	(96%)	33	(94%)	26	(96%)	82	(95%)
Leerlingenparticipatie	17	(71%)	24	(69%)	17	(63%)	58	(67%)
Ouderparticipatie	17	(71%)	26	(74%)	17	(63%)	60	(70%)
Doorstroom en Oriëntering	17	(71%)	21	(60%)	22	(81%)	60	(70%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Percentages zijn kolompercentages en drukken dus de relatieve frequentie uit voor scholen in elke SES-categorie.

Om verdere continuïteit van het beleid in de toekomst na te gaan, werd er gepeild naar de gedragenheid van het beleid door de leerkrachten in de school, wat betekent dat leerkrachten zich kunnen vinden in het gestelde beleid en dit ook met volle overtuiging uitvoeren en 'beleven' in de school. Er werd ook gevraagd naar de mate waarin het huidige beleid steunt op gevalideerde toetsen, het door de school gebruikte leerling-volg-systeem en de inspectieverslagen. Tenslotte werd er ook gevraagd naar de manier waarop het beleid tot stand kwam en werd vormgegeven.

In Tabel 5 worden deze resultaten opgesplitst naargelang het beleid; een geïntegreerd beleid (waarbij beide gehele samensmolten tot één geheel) versus een afzonderlijk (of niet-volledig geïntegreerd beleid) GOK- en zorgbeleid. Een eerste observatie is dat het beleid in de bevroegde scholen in zeer sterke mate gedragen wordt door de leerkrachten. Het beleid steunt ook in grote mate op het leerling-volg-systeem, in mindere mate op gevalideerde toetsen en een heel stuk minder op de inspectieverslagen. Leerkrachten zijn de belangrijkste vormgever van het beleid, gevolgd door pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijскоepel (of net). Over het algemeen is de invloed van stedelijke of gemeentelijke onderwijsdiensten zeer beperkt inzake de vormgeving van het SES-beleid in de bevroegde scholen.

Tabel 5 SES-beleid in het Basisonderwijs: Gedragenheid, Steun en Vormgeving van het Beleid

	Het beleid...	Volledig geïntegreerd beleid						GOK-beleid						Zorg-beleid					
		N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max
Laagste 25% SES	wordt gedragen door de leerkrachten	7	4.14	0.38	4	4.0	5	10	4.20	0.92	3	4.5	5	13	4.54	0.66	3	5.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	8	4.25	0.71	3	4.0	5	11	3.18	1.25	1	3.0	5	13	4.00	1.15	1	4.0	5
	het leerling-volg-systeem	8	4.38	0.52	4	4.0	5	11	4.36	0.81	3	5.0	5	14	4.43	0.65	3	4.5	5
	Inspectieverslagen	8	3.75	0.89	2	4.0	5	11	2.82	1.60	1	3.0	5	13	2.92	1.32	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	8	4.38	0.74	3	4.5	5	11	4.27	0.79	3	4.0	5	14	4.29	0.73	3	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	8	3.12	0.99	2	3.0	5	10	3.10	1.29	1	3.0	5	14	2.93	0.92	1	3.0	5
	de onderwijkskoepel/net	8	3.00	1.07	2	3.0	5	10	2.90	1.20	1	3.0	5	14	3.00	0.96	1	3.0	5
	Gemeentelijke onderwijsdiensten	8	2.12	1.25	1	2.0	5	11	2.18	1.08	1	2.0	4	14	1.71	1.07	1	1.0	4
Middelste 50% SES	wordt gedragen door de leerkrachten	16	4.38	0.62	3	4.0	5	11	3.82	0.98	2	4.0	5	15	4.07	0.96	2	4.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	13	3.31	1.11	1	3.0	5	11	3.00	1.41	1	3.0	5	15	3.80	0.77	2	4.0	5
	het leerling-volg-systeem	14	4.14	0.86	3	4.0	5	11	4.27	0.65	3	4.0	5	15	4.27	0.88	2	4.0	5
	Inspectieverslagen	15	2.53	0.74	1	3.0	3	11	2.55	1.44	1	3.0	5	15	2.53	1.19	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	16	4.31	0.70	3	4.0	5	11	3.82	0.87	3	4.0	5	15	4.07	1.10	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	15	3.00	1.31	1	3.0	5	11	2.73	1.35	1	3.0	5	15	2.60	1.18	1	3.0	5
	de onderwijkskoepel/net	13	2.38	0.77	1	3.0	3	11	2.45	1.13	1	3.0	4	15	2.73	1.03	1	3.0	4
	Gemeentelijke onderwijsdiensten	14	1.64	0.84	1	1.0	3	10	1.70	1.06	1	1.0	4	14	1.93	1.00	1	2.0	4
Hoogste 25% SES	wordt gedragen door de leerkrachten	6	4.50	0.55	4	4.5	5	16	4.62	0.62	3	5.0	5	18	4.67	0.59	3	5.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	7	3.43	1.13	2	3.0	5	16	3.00	0.82	2	3.0	5	18	3.44	0.86	2	4.0	5
	het leerling-volg-systeem	8	4.75	0.46	4	5.0	5	16	4.31	0.79	2	4.0	5	18	4.39	0.85	2	5.0	5
	Inspectieverslagen	5	3.40	1.14	2	3.0	5	15	3.00	1.13	1	3.0	4	17	2.71	1.31	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	6	4.67	0.52	4	5.0	5	15	4.73	0.46	4	5.0	5	18	4.22	0.88	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	7	1.86	0.69	1	2.0	3	16	2.94	1.12	1	3.0	5	18	2.72	1.27	1	2.0	5
	de onderwijkskoepel/net	7	2.14	0.69	1	2.0	3	16	2.75	0.93	2	2.0	4	17	2.59	1.06	2	2.0	5
	Gemeentelijke onderwijsdiensten	7	1.14	0.38	1	1.0	2	13	2.38	1.56	1	2.0	5	16	2.44	1.50	1	2.0	5
Totaal	wordt gedragen door de leerkrachten	29	4.34	0.55	3	4.0	5	37	4.27	0.87	2	5.0	5	46	4.43	0.78	2	5.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	28	3.61	1.07	1	3.5	5	38	3.05	1.11	1	3.0	5	46	3.72	0.93	1	4.0	5
	het leerling-volg-systeem	30	4.37	0.72	3	4.5	5	38	4.32	0.74	2	4.0	5	47	4.36	0.79	2	5.0	5
	Inspectieverslagen	28	3.04	1.00	1	3.0	5	37	2.81	1.35	1	3.0	5	45	2.71	1.25	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	30	4.40	0.67	3	4.5	5	37	4.32	0.78	3	5.0	5	47	4.19	0.90	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	30	2.77	1.19	1	3.0	5	37	2.92	1.21	1	3.0	5	47	2.74	1.13	1	3.0	5
	de onderwijkskoepel/net	28	2.50	0.88	1	2.5	5	37	2.70	1.05	1	3.0	5	46	2.76	1.02	1	3.0	5
	Gemeentelijke onderwijsdiensten	29	1.66	0.94	1	1.0	5	34	2.12	1.27	1	2.0	5	44	2.05	1.24	1	2.0	5

Nota: Deze schalen werden bevraagd op een 5-punt Likert-schaal van niet (score 1), tot matig (3) tot sterk (5).

3.2. Implementatie van het SES-beleid

In het tweede deel van de analyse zal er dieper worden ingegaan op de manier waarin de bevroegde scholen hun beleid uitrollen. Hierbij maken we gebruik van enkele belangrijke stappen bij de uitrol van een SES-beleid: (1) het formuleren van doelstellingen, (2) het (zelf-) evalueren van de voortgang in het proces om deze doelstellingen te bereiken, (3) het opstellen van een werkplan om deze doelstellingen te behalen en om het beleid bij te sturen waar nodig, (4) de inzet van vrijwilligers (buiten het eigen personeel) om de doelstellingen te behalen, en (5) het effectief behalen van de vooropgestelde doelstellingen.

Om een goed overzicht te geven van de implementatie is het niet alleen noodzakelijk om naar de strategische zijde van het beleid te kijken, maar ook naar de technische implementatie. Hiervoor gaan we specifiek dieper in op de opleidingen die de school biedt aan haar leerkrachten (met specifieke focus op opleidingen gericht op het (beter) uitvoeren van het SES-beleid), maar ook op het specifieke leerling-volg-systeem dat door de school wordt gebruikt. Het leerling-volg-systeem bleek volgens het Rekenhof namelijk één van de (verrassend) sterke voorspellers voor het behalen van positieve onderwijsuitkomsten voor scholen in het basisonderwijs (zie rapport van het Rekenhof, 2017).

Tabel 6 toont dat het merendeel van de bevroegde scholen voldoende aandacht bestemt aan het formuleren van doelstellingen. De spreiding hier is echter vrij groot. Zo geeft ongeveer een kwart van de bevroegde scholen aan om amper (minder dan het de helft van de tijd) doelstellingen te formuleren voor hun SES-beleid, ongeacht de SES-categorie van de school. Dit wil zeggen dat (zelfs) scholen met een hoog aandeel SES-leerlingen, relatief weinig doelstellingen formuleren voor hun SES-beleid. Het aspect (zelf-)evaluatie scoort vrij gelijkaardig. In het algemeen doet 1 op 5 scholen minder dan de helft van de tijd aan (zelf-)evaluatie. Het is wel opvallend dat scholen met een hoog SES-aandeel wel vaker inzetten op (zelf-)evaluatie (het minimum scoort hier 25 op een schaal van 0 tot 100). Het opstellen van een werkplan om de doelstellingen (beter) te behalen verschilt niet sterk tussen scholen. Over het algemeen wordt dit door drie kwart van de bevroegde scholen vaak gedaan. Het inzetten van vrijwilligers, daarentegen, wordt globaal gezien weinig gedaan. Er zijn slechts enkele scholen die hier sterk op inzetten (deze scholen werden geïdentificeerd als scholen met een laag aandeel aan SES-leerlingen). Het valt ook op, ondanks het gebrek aan statistisch significante verschillen, dat scholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen er minder goed in slagen om hun vooropgestelde doelstellingen te behalen.

Tabel 6 Implementatie van het SES-beleid in het Basisonderwijs: Doelstellingen

		N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum
Laagste 25% SES	Doelstellingen Formuleren	22	66.05	29.79	2	75.0	100
	Voortgang Evalueren	22	64.50	31.95	3	72.5	100
	Opstellen van Plan	21	62.10	31.49	3	71.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	16	29.44	32.10	0	17.5	100
	Doelstellingen Behalen	22	56.36	28.75	3	70.0	95
Middelste 50% SES	Doelstellingen Formuleren	33	65.70	27.70	6	71.0	100
	Voortgang Evalueren	33	68.52	27.93	8	76.0	100
	Opstellen van Plan	33	69.33	23.87	11	75.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	29	25.86	30.47	0	10.0	100
	Doelstellingen Behalen	33	64.39	18.56	10	70.0	86
Hoogste 25% SES	Doelstellingen Formuleren	27	65.30	25.36	6	71.0	100
	Voortgang Evalueren	27	66.33	19.80	25	67.0	100
	Opstellen van Plan	27	62.52	23.49	7	65.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	20	18.20	19.91	0	10.0	73
	Doelstellingen Behalen	27	58.33	14.16	30	60.0	80
Totaal	Doelstellingen Formuleren	82	65.66	27.20	2	74.0	100
	Voortgang Evalueren	82	66.72	26.49	3	70.5	100
	Opstellen van Plan	81	65.19	25.83	3	70.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	65	24.38	28.01	0	10.0	100
	Doelstellingen Behalen	82	60.24	20.66	3	65.0	95

Nota: De dimensies werden bevraagd op een schaal van 0 tot 100, waarbij 0 werd gelabeld als 'nooit' en 100 als 'altijd'. Op deze manier valt deze schaal min of meer te interpreteren als 'x% van de tijd'.

Er is een grote heterogeniteit op te merken in de manier waarop de bevroegde scholen hun leerkrachten opleiden om (beter) om te kunnen gaan met bepaalde socio-economisch kansarme leerlingen. Deze heterogeniteit werd vooral opgemerkt naargelang het aandeel SES-leerlingen in de school (zie Tabel 7).

Zo lijkt het erop dat scholen met een laag en gemiddeld aandeel SES-leerlingen vooral inzetten op opleidingen inzake het M-decreet (oftewel leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften; in combinatie met leerlingen met leerachterstand), terwijl hier een heel stuk minder op ingezet wordt door scholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen. In scholen met een hoog SES-percentage wordt sterker ingezet op opleidingen om leerkrachten te leren omgaan met leerlingen die aantikken (op de socio-economische indicatoren). Hierbij lijkt de focus het vaakst te liggen op leerlingen met een andere thuistaal. Omgaan met makkelijk lerenden, lijkt bij de bevroegde scholen het meest belangrijk te zijn voor scholen in de brede middenmoot qua SES-percentage.

Het algemeen beeld dat geschetst kan worden, lijkt te suggereren dat de bevroegde scholen met een hoog SES-aandeel expliciet inzetten op taalbeleid, gevolgd door financiële kansarmoede en

leerlingen met een moeilijke thuissituatie en laagopgeleide ouders. Dit lijkt intuïtief logisch aangezien leerlingen met kwetsbare socio-economische kenmerken hier vaak de meerderheid van de leerlingen uitmaken. Het is echter ook zo dat scholen met een lager percentage aan aantikkende leerlingen (op basis van socio-economische achtergrond) hier hun leerkrachten veel meer kunnen/moeten opleiden om optimaal te kunnen omgaan met leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften. Het lijkt er dus op dat in de bevroegde scholen met een verwachte minderheid aan kansarme en kwetsbare leerlingen, de leerkrachten ook meer behoefte hebben aan extra opleidingen.

Tabel 7 Implementatie van het SES-beleid in het Basisonderwijs: Nood aan Opleidingen

Doelgroep	N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum	
Laagste 25% SES	Makkelijk Lerenden	18	2.05	2.62	0	1	8.67
	M-decreet	18	10.96	23.85	0	3	100
	Leer-achterstand	17	12.88	26.45	0	4	106
	M-decreet &						
	Leerachterstand	16	25.33	37.97	0.33	10.25	113.5
	Toelage	14	0.82	1.59	0	0	6
	Thuistaal NNL	14	0.95	1.41	0	0.42	5
	Thuisituatie	13	8.08	22	0	0	80
Laagopgeleide ouders	12	0	0	0	0	0	
Middelste 50% SES	Makkelijk Lerenden	29	6.35	13.13	0	1.5	60
	M-decreet	27	9.44	27.36	0	3	144
	Leer-achterstand	29	6.57	13.37	0	3	72
	M-decreet &						
	Leerachterstand	26	16.36	41.53	0	8.38	216
	Toelage	26	2.57	3.64	0	1.35	15
	Thuistaal NNL	24	2.11	2.79	0	0.65	9
	Thuisituatie	22	2.97	4.07	0	1.31	15
Laagopgeleide ouders	19	0.16	0.47	0	0	1.5	
Hoogste 25% SES	Makkelijk Lerenden	22	1.64	2.48	0	0.55	8
	M-decreet	22	2.13	2.45	0	1.18	10
	Leer-achterstand	21	4.02	4	0	2.67	15
	M-decreet &						
	Leerachterstand	19	6.1	5.12	0	6.27	20
	Toelage	19	7.19	24.17	0	1	106.67
	Thuistaal NNL	22	9.86	22.59	0	4.75	106.67
	Thuisituatie	19	7.33	24.2	0	0.8	106.67
Laagopgeleide ouders	18	6.97	24.94	0	0.38	106.67	
Totaal	Makkelijk Lerenden	69	3.73	8.93	0	1	60
	M-decreet	67	7.45	21.39	0	2	144
	Leer-achterstand	67	7.37	16.19	0	3	106
	M-decreet &						
	Leerachterstand	61	15.52	33.78	0	6.5	216
	Toelage	59	3.64	13.93	0	1	106.67
	Thuistaal NNL	60	4.68	14.18	0	1.17	106.67
	Thuisituatie	54	5.73	17.9	0	0.9	106.67
Laagopgeleide ouders	49	2.62	15.22	0	0	106.67	

Nota: Per doelgroep werd gevraagd naar het totaal aantal opleidingsuren (over alle leerkrachten heen) in het voorbije schooljaar die gevolgd werden met het oog op het beter inspelen op de behoeften van leerlingen in elk van de doelgroepen. Het gemiddeld aantal uren opleiding (gerapporteerd in bovenstaande tabel) werd vervolgens berekend door het totaal aantal gevolgde personeelsuren te delen door het aantal leerkrachten in het zorgpersoneel van de school.

Het gebruik van een leerling-volg-systeem werd door het Rekenhof (2017) beschouwd als één van de belangrijkste voorspellers van schoolsucces. Het is hierbij belangrijk dat het leerling-volg-systeem gebruiksvriendelijk is en de mogelijkheid bestaat om zich te richten op de voortgang en ontwikkeling van bepaalde doelgroepen. In basisonderwijs worden er verschillende leerling-volg-systemen gehanteerd (zie Tabel 8).

De meest populaire leerling-volg-systemen bij de bevroagde scholen uit het basisonderwijs zijn Smartschool en Questi. Deze leerling-volg-systemen worden eveneens het meest gebruikt in scholen met een hoog aandeel SES-leerlingen. Deze leerling-volg-systemen scoren volgens de bevroagde scholen goed op hun focus (op leerresultaten van de studenten) en scoren goed (beter dan de andere leerling-volg-systemen gebruikt in scholen met een hoog SES-aandeel) op gebruiksvriendelijkheid en mogelijkheden om doelgroepen te identificeren.

In de bevroagde scholen met een beduidend lager aandeel aan SES-leerlingen zijn de keuzes voor leerling-volg-systemen vrij divers. Deze scholen geven minder de voorkeur aan Smartschool en/of Questi (maar deze worden nog wel gebruikt door enkele scholen in deze groep). De meerderheid grijpt hier echter naar andere leerling-volg-systemen zoals LVS-VCLB, i-Omniwize en Broekx. Sommige scholen lijken er ook voor te opteren om een eigen leerling-volg-systeem te ontwerpen voor intern gebruik in de school. Het is ook opvallend dat deze eigen ontworpen leerling-volg-systemen heel hoog scoren op gebruiksvriendelijkheid.

Tabel 8 Implementatie van het SES-beleid in het Basisonderwijs: Leerling-Volg-Systemen: Gebruik, Focus en Gebruiksvriendelijkheid

	Laagste 25% SES						Middelste 50% SES						Hoogste 25% SES						Totaal					
	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max
SMARTSCHOOL																								
Focus Leerresultaten	3	87.00	12.12	76	85	100	5	71.60	11.15	61	70.0	90	7	78.71	11.50	54	83.0	86	15	78.00	12.06	54	83	100
Gebruiksvriendelijk	3	89.00	10.15	80	87	100	5	61.60	26.49	15	71.0	80	7	75.00	11.90	50	75.0	85	15	73.33	19.47	15	75	100
Focus Doelgroepen	3	65.67	19.14	50	60	87	5	63.00	15.92	53	54.0	90	7	80.29	14.45	51	85.0	93	15	71.60	16.91	50	75	93
QUESTI																								
Focus Leerresultaten	1	69.00					4	83.00	10.92	67	87.5	90	10	75.90	18.67	30	75.5	100	15	77.33	16.29	30	76	100
Gebruiksvriendelijk	1	50.00					4	50.50	20.16	30	47.0	78	10	77.90	17.76	29	85.0	87	15	68.73	21.68	29	78	87
Focus Doelgroepen	1	60.00					4	71.50	16.22	48	76.5	85	8	74.62	13.18	50	73.5	95	13	72.54	13.54	48	75	95
LVS-VCLB																								
Focus Leerresultaten	3	58.33	41.93	10	80	85	6	72.00	16.11	40	76.0	85	2	75.00	7.07	70	75.0	80	11	68.82	23.09	10	76	85
Gebruiksvriendelijk	3	32.00	42.15	1	15	80	6	56.67	13.60	40	52.0	76	2	50.50	28.99	30	50.5	71	11	48.82	25.58	1	50	80
Focus Doelgroepen	3	30.67	35.23	2	20	70	6	59.00	9.80	50	57.0	75	2	31.00	26.87	12	31.0	50	11	46.18	24.19	2	50	75
I-OMNIWIZE																								
Focus Leerresultaten	3	64.67	31.79	29	75	90	8	70.88	21.98	26	80.0	90	0						11	69.18	23.43	26	79	90
Gebruiksvriendelijk	3	33.00	12.12	19	40	40	8	57.62	25.91	6	64.5	85	0						11	50.91	25.13	6	50	85
Focus Doelgroepen	3	30.33	39.50	0	16	75	8	59.12	30.61	12	57.5	100	0						11	51.27	33.89	0	55	100
BROEKX																								
Focus Leerresultaten	3	81.33	9.61	71	83	90	5	89.00	13.47	67	89.0	100	2	62.50	10.61	55	62.5	70	10	81.40	15.01	55	86	100
Gebruiksvriendelijk	3	57.00	11.27	50	51	70	5	70.60	20.16	49	75.0	90	2	52.50	3.54	50	52.5	55	10	62.90	16.70	49	53	90
Focus Doelgroepen	3	58.33	20.21	35	70	70	5	77.40	15.90	50	80.0	89	2	68.50	16.26	57	68.5	80	10	69.90	17.57	35	75	89
EIGEN ONTWERP																								
Focus Leerresultaten	3	89.33	12.22	76	92	100	2	72.50	17.68	60	72.5	85	2	71.00	16.97	59	71.0	83	7	79.29	15.45	59	83	100
Gebruiksvriendelijk	3	71.00	21.07	51	69	93	2	72.00	2.83	70	72.0	74	2	66.00	36.77	40	66.0	92	7	69.86	19.54	40	70	93
Focus Doelgroepen	3	81.00	27.07	50	93	100	2	53.50	9.19	47	53.5	60	2	54.00	55.15	15	54.0	93	7	65.43	31.27	15	60	100
ANDERE*																								
Focus Leerresultaten	5	82.40	13.35	65	81	100	4	63.50	24.20	40	59.5	95	4	67.75	22.37	50	60.5	100	13	72.08	20.15	40	69	100
Gebruiksvriendelijk	5	64.60	16.33	46	66	81	4	65.25	30.50	30	68.0	95	4	42.50	28.35	9	47.0	67	13	58.00	25.26	9	65	95
Focus Doelgroepen	5	42.40	32.84	0	46	81	4	74.25	19.12	50	76.0	95	4	51.75	16.32	30	54.0	69	13	55.08	26.66	0	57	95

Nota: In deze tabel worden per cel en per dimensie: het aantal scholen die deze vraag beantwoordden (N), het gemiddelde (M), standaardafwijking (SD), minimum (Min), mediaan (Me) en maximum (Max) van de dimensiescores gerapporteerd. De dimensies werden gescoord op een schaal van 0 (niet) tot 100 (perfect), waardoor deze schaal als het ware kan worden geïnterpreteerd als een score-percentages.

*: andere leerlingvolgsystemen waren zorgkompas, schoolonline, volg en school@web.

3.3. **Aanwending van lestijden voor het SES-beleid**

In het derde en laatste deel van de analyse zal dieper ingegaan worden op de specifieke aanwending van lestijden in het kader van het SES-beleid. Hierbij werd niet gevraagd naar de specifieke aanwending van de (additionele) SES-lestijden, maar eerder in het algemeen naar de aanwending van het geheel aan lestijden. Hiervoor werden enkele vaak voorkomende acties/initiatieven bevraagd. We maken in eerste instantie het onderscheid tussen verschillende manieren om lestijden aan te wenden voor deze initiatieven (zie Tabel 9); (1) nooit, (2) louter acute aanwending, waarbij lestijden in normale omstandigheden niet worden gebruikt voor een dergelijk initiatief maar wel kunnen worden aangewend ‘als de nood zich voordoet’, (3) permanente aanwending met ruimte voor acute noden, waarbij lestijden voortdurend worden ingezet voor een bepaald initiatief, maar er nog ruimte is om (tijdelijk) meer lestijden te besteden voor dit initiatief indien de nood zich hiervoor zou voordoen, en (4) permanente aanwending, waarbij de school in eender welke situatie voortdurend lestijden inzet voor het initiatief.

In Tabel 9 valt op dat het splitsen van klassen, zowel voor de hele schoolweek als voor bepaalde vakken, de minst vaak gebruikte initiatieven zijn. Zeker het splitsen van klassen voor de hele schoolweek, wat eigenlijk equivalent is aan het creëren van een nieuwe klas, wordt weinig gedaan. Dit valt te verklaren door het feit dat dit initiatief waarschijnlijk een investering aan infrastructuur vraagt, aangezien de school bij het splitsen van klassen moet beschikken over voldoende lokalen/klassen om bepaalde klasgroepen te splitsen en deze nieuwe klassen een voltijdse leerkracht dienen te krijgen (wat een grote investering van het beschikbare lestijden vraagt). Het splitsen van klassen voor bepaalde vakken komt iets vaker voor, maar wordt vooralsnog niet vaak permanent gebruikt, maar eerder als acute (nood)oplossing.

Het merendeel van de initiatieven, zoals het gebruik van klas-overstijgende groepen (waaronder bijvoorbeeld het gebruik van flexibele leerwegen), co-teaching en team-teaching, vernieuwen van de klaspraktijk en projecten in het kader van SES en zorg voor leerlingen zijn, net zoals het splitsen van klassen voor bepaalde vakken, eerder noodoplossingen en worden niet vaak permanent aangewend, althans niet zonder ruimte voor acute extra's. Overleg tussen leerkrachten, met de ouders van het kind en met centra voor leerlingenbegeleiding en andere (externe) hulpverleningsdiensten worden veel vaker permanent aangewend, met vaak nog extra ruimte voor onvoorziene noden.

Tabel 9 Aanwending van lestijden in Basisonderwijs: Initiatieven

	Nooit		Louter Acute Aanwending		Permanente aanwending met ruimte voor acute noden		Permanente aanwending	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
<i>Splitsen van klassen voor de hele schoolweek</i>								
Laagste 25% SES	13	(54%)	3	(12%)	0	(0%)	8	(33%)
Middelste 50% SES	11	(31%)	10	(29%)	7	(20%)	7	(20%)
Hoogste 25% SES	12	(44%)	5	(19%)	7	(26%)	3	(11%)
Totaal	36	(42%)	18	(21%)	14	(16%)	18	(21%)
<i>Splitsen van klassen voor bepaalde vakken</i>								
Laagste 25% SES	6	(25%)	6	(25%)	6	(25%)	6	(25%)
Middelste 50% SES	7	(21%)	12	(36%)	8	(24%)	6	(18%)
Hoogste 25% SES	4	(15%)	11	(41%)	6	(22%)	6	(22%)
Totaal	17	(20%)	29	(35%)	20	(24%)	18	(21%)
<i>Klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen)</i>								
Laagste 25% SES	4	(17%)	11	(46%)	4	(17%)	5	(21%)
Middelste 50% SES	4	(11%)	17	(49%)	11	(31%)	3	(9%)
Hoogste 25% SES	3	(11%)	10	(37%)	9	(33%)	5	(19%)
Totaal	11	(13%)	38	(44%)	24	(28%)	13	(15%)
<i>Co-teaching en Team-Teaching</i>								
Laagste 25% SES	1	(4%)	9	(38%)	11	(46%)	3	(12%)
Middelste 50% SES	2	(6%)	12	(36%)	12	(36%)	7	(21%)
Hoogste 25% SES	1	(4%)	6	(22%)	12	(44%)	8	(30%)
Totaal	4	(5%)	27	(32%)	35	(42%)	18	(21%)
<i>Remediëring buiten de klas</i>								
Laagste 25% SES	0	(0%)	5	(21%)	14	(58%)	5	(21%)
Middelste 50% SES	1	(3%)	13	(38%)	10	(29%)	10	(29%)
Hoogste 25% SES	0	(0%)	7	(26%)	11	(41%)	9	(33%)
Totaal	1	(1%)	25	(29%)	35	(41%)	24	(28%)
<i>Bijstand van klastitularissen voor differentiatie</i>								
Laagste 25% SES	1	(4%)	5	(21%)	11	(46%)	7	(29%)
Middelste 50% SES	1	(3%)	6	(17%)	18	(51%)	10	(29%)
Hoogste 25% SES	2	(2%)	3	(11%)	13	(48%)	11	(41%)
Totaal	2	(2%)	14	(16%)	42	(49%)	28	(33%)
<i>Vernieuwen van de klaspraktijk</i>								
Laagste 25% SES	2	(8%)	11	(46%)	6	(25%)	5	(21%)
Middelste 50% SES	2	(6%)	11	(31%)	17	(49%)	5	(14%)
Hoogste 25% SES	0	(0%)	8	(30%)	14	(52%)	5	(19%)
Totaal	4	(5%)	30	(35%)	37	(43%)	15	(17%)
<i>Overleg tussen leerkrachten</i>								
Laagste 25% SES	1	(4%)	5	(21%)	10	(42%)	8	(33%)
Middelste 50% SES	2	(6%)	6	(17%)	12	(34%)	15	(43%)
Hoogste 25% SES	0	(0%)	2	(7%)	9	(33%)	16	(59%)
Totaal	3	(3%)	13	(15%)	31	(36%)	39	(45%)
<i>Overleg met ouders van het kind</i>								
Laagste 25% SES	0	(0%)	6	(25%)	7	(29%)	11	(46%)
Middelste 50% SES	1	(3%)	7	(20%)	12	(34%)	15	(43%)
Hoogste 25% SES	0	(0%)	5	(19%)	15	(56%)	7	(26%)
Totaal	1	(1%)	18	(21%)	34	(40%)	13	(38%)
<i>Overleg met CLB en (externe) hulpverlening</i>								
Laagste 25% SES	0	(0%)	4	(17%)	8	(33%)	12	(50%)
Middelste 50% SES	1	(3%)	4	(11%)	15	(43%)	15	(43%)
Hoogste 25% SES	0	(0%)	3	(11%)	14	(52%)	10	(37%)
Totaal	1	(1%)	11	(13%)	37	(43%)	37	(43%)
<i>Projecten (GOK/zorg) voor leerlingen</i>								
Laagste 25% SES	1	(4%)	8	(33%)	8	(33%)	7	(29%)
Middelste 50% SES	4	(11%)	16	(46%)	11	(31%)	4	(11%)
Hoogste 25% SES	1	(4%)	7	(26%)	13	(48%)	6	(22%)
Totaal	6	(7%)	31	(36%)	32	(37%)	17	(20%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Scholen kunnen hierbij meerdere initiatieven aanduiden. Percentages zijn rijpercentages en drukken dus de relatieve frequentie van elk alternatief antwoord uit voor de bevraagde scholen in elke SES-categorie.

Er worden voor geen van de initiatieven duidelijke verschillen gezien tussen de bevroegde scholen op basis van het aandeel SES-leerlingen in deze scholen². Dit globaal beeld suggereert dat de bevroegde scholen eerder een generiek en eenvoudig beleid voeren, waarbij weinig onderscheid gemaakt kan worden in de uitvoering tussen het beleid van scholen met een laag aandeel SES-leerlingen versus scholen met een hoog aandeel SES-leerlingen.

Om een fijner beeld te scheppen van de werkelijke aanwending van de lestijden voor verschillende initiatieven, kijken we specifiek naar het doelgroepenbeleid van de bevroegde scholen. Er werd hierbij gevraagd voor welke doelgroepen de school de initiatieven (indien de school reeds lestijden aanwendde voor elk respectievelijk initiatief) gebruikte, of de school geloofde in de effectiviteit van het initiatief voor elke doelgroep en of de school het gebruik van het initiatief zou willen uitbreiden in de toekomst. De resultaten worden gerapporteerd in Tabel 10.

Een eerste observatie toont reeds dat alle drie de dimensies (namelijk: ‘gebruik’, ‘geloof in effectiviteit’ en ‘wens tot uitbreiding’) grotendeels in dezelfde lijn liggen. Er zijn geen duidelijke verschillen en discrepanties merkbaar tussen de verschillende dimensies. Hierdoor zullen deze dimensies dus als één geheel besproken worden in het verdere verloop van de bespreking.

Voor de doelgroep ‘makkelijk lerenden’ worden vaak differentiërende initiatieven gehanteerd, met als bedoeling deze leerlingen een apart traject te laten volgen. De onderliggende reden kan verschillen over scholen heen; bijvoorbeeld de makkelijk lerende studenten in een aparte groep plaatsen waarbij wordt ingezet op hun sterktes (volgens een positivistische redenering), of deze groep niet vermengen met leerlingen die een leerachterstand hebben (eventueel met als doel het leerproces of leertraject van deze makkelijk lerenden niet te ‘hinderen’; volgens een negativistische redenering). De reden voor deze keuzes kan echter niet worden getest of nagegaan op basis van de verzamelde data. De verschillende initiatieven voor makkelijk lerende leerlingen zijn, onder meer, het bijstaan van klastitularissen voor differentiatie, klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen), het splitsen van groepen voor bepaalde vakken, remediëring buiten de klas en het

² Ondanks de visuele relatieve verschillen werden deze verschillen niet statistisch significant bevonden. Om kleine celfrequenties te voorkomen en zo de testen sterker te maken, werden de antwoorden gehergroepeerd; i.e., samennemen van ‘Nooit’ en ‘Louter acute aanwending’ en samennemen van ‘Permanente aanwending met ruimte voor acute noden’ en ‘Permanente aanwending’, hierbij werden echter ook geen significante verschillen gevonden (significantiwaarden tussen 0.07 en 0.93). Paarsgewijze verschillen tussen twee schoolcategorieën (‘Laagste 25% SES’, ‘50% Middelste SES’ en ‘Hoogste 25% SES’) werden geen van allen statistisch significant bevonden (significantiwaarden tussen 0.15 en 0.99).

vernieuwen van de klaspraktijk. Bijkomend wordt er voor deze leerlingen ook vaak overleg gepleegd met centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).

Leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften worden het vaakst benaderd voor remediëring buiten de klas. Verder zijn er ook ondersteunende initiatieven die deze groep kunnen helpen: overleg met centra voor leerlingenbegeleiding, alsook het bijstaan van klastitularissen voor differentiatie. Het is hierbij vrij duidelijk dat de meest gebruikte initiatieven waarschijnlijk nog steeds gericht zijn op het min of meer afzonderen van deze doelgroep van de andere leerlingen om extra en gericht te kunnen werken op de domeinen waar zij achterstand hebben opgelopen. Het is ook opvallend dat de bevroagde scholen nog steeds het initiatief remediëring buiten de klas willen uitbreiden voor deze doelgroep.

Voor leerlingen met een kwetsbare socio-economische achtergrond staat opnieuw overleg met centra voor leerlingenbegeleiding centraal (dit initiatief wordt doorgaans voor elke doelgroep belangrijk geacht, maar hoeft niet te zeer uitgebreid te worden voor de meeste scholen). Buiten dit centraal kader wordt er opnieuw gekozen voor het splitsen van klasgroepen voor bepaalde vakken en remediëring buiten de klas. Deze initiatieven zijn eerder specifiek gericht op leerlingen met een mogelijke taalachterstand (of toch: leerlingen met een thuistaal anders dan het Nederlands).

Er zijn in het algemeen weinig verschillen te merken tussen de bevroagde scholen op basis van hun aandeel SES-leerlingen.

Tabel 10 Aanwending van lestijden in Basisonderwijs: Focus of Doelgroepenbeleid

	Laagste 25% SES			Middelste 50% SES			Hoogste 25% SES			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
<i>Splitsen van klassen voor de hele schoolweek</i>												
Algemeen	7	7	6	12	10	6	7	6	5	26	23	17
Makkelijk Lerenden	4	5	4	0	1	1	2	2	0	6	8	5
M-decreet	4	5	3	1	2	2	3	3	3	8	10	8
Leerachterstand	5	6	5	3	5	2	5	5	4	13	16	11
M-decreet & Leerachterstand	5	6	5	4	6	4	5	5	4	14	17	13
Toelage	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Thuis taal NNL	3	4	4	2	4	1	3	3	2	8	11	7
Thuis situatie	2	2	1	0	0	0	2	3	2	4	5	3
Laagopgeleide ouders	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
<i>Splitsen van klassen voor bepaalde vakken</i>												
Algemeen	10	12	9	14	12	9	10	10	8	34	34	26
Makkelijk Lerenden	9	10	10	10	10	6	5	6	4	24	26	20
M-decreet	7	7	6	6	7	6	2	4	3	15	18	15
Leerachterstand	10	10	8	12	13	10	7	9	6	29	32	24
M-decreet & Leerachterstand	11	10	9	12	13	10	7	9	7	30	32	26
Toelage	1	1	1	0	0	1	0	2	1	1	3	3
Thuis taal NNL	6	7	8	10	11	8	2	4	2	18	22	18
Thuis situatie	1	1	2	2	3	3	0	2	1	3	6	6
Laagopgeleide ouders	1	1	2	0	0	1	0	2	1	1	3	4
<i>Klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen)</i>												
Algemeen	13	12	10	15	13	10	14	15	11	42	40	31
Makkelijk Lerenden	8	9	5	10	10	6	8	8	8	26	27	19
M-decreet	6	7	5	5	6	6	2	2	2	13	15	13
Leerachterstand	9	10	8	9	9	7	8	8	5	26	27	20
M-decreet & Leerachterstand	9	10	8	10	10	9	8	8	5	27	28	22
Toelage	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	2	1
Thuis taal NNL	5	5	5	4	4	4	4	3	3	13	12	12
Thuis situatie	1	2	0	1	1	1	0	0	2	2	3	3
Laagopgeleide ouders	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0

	Laagste 25% SES			Middelste 50% SES			Hoogste 25% SES			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
Co-Teaching en Team-Teaching												
Algemeen	19	18	15	24	23	19	22	21	22	65	62	56
Makkelijk Lerenden	4	4	2	2	3	2	1	1	1	7	8	5
M-decreet	5	5	2	6	7	4	3	2	1	14	14	7
Leerachterstand	9	9	5	11	12	9	5	5	5	25	26	19
M-decreet & Leerachterstand	9	9	5	13	14	11	7	7	6	29	30	22
Toelage	3	3	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
Thuis taal NNL	3	3	0	4	4	2	3	2	4	10	9	6
Thuis situatie	3	3	0	2	4	2	1	1	3	6	8	5
Laagopgeleide ouders	3	3	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
Remediëring buiten de klas												
Algemeen	10	10	10	8	8	7	5	9	9	23	27	26
Makkelijk Lerenden	10	10	9	10	9	9	4	6	6	24	25	24
M-decreet	10	10	8	18	18	14	8	5	5	36	33	27
Leerachterstand	16	16	12	25	24	15	16	13	10	57	53	37
M-decreet & Leerachterstand	16	16	12	26	25	17	17	14	11	59	55	40
Toelage	1	1	1	0	0	1	1	1	1	2	2	3
Thuis taal NNL	9	9	7	17	16	10	12	9	8	38	34	25
Thuis situatie	3	3	2	3	3	1	5	6	6	11	12	9
Laagopgeleide ouders	1	1	1	3	3	2	1	1	1	5	5	4
Bijstand klasdocenten voor differentiatie												
Algemeen	16	15	15	19	17	14	18	19	17	53	51	46
Makkelijk Lerenden	6	6	7	15	14	12	6	6	6	27	26	25
M-decreet	8	8	6	16	17	11	8	8	7	32	33	24
Leerachterstand	11	11	8	19	19	14	11	11	11	41	41	33
M-decreet & Leerachterstand	11	11	9	19	20	15	11	11	11	41	42	35
Toelage	1	1	2	1	1	2	2	2	4	4	4	8
Thuis taal NNL	6	6	5	13	14	8	8	8	10	27	28	23
Thuis situatie	3	3	4	2	2	2	3	3	4	8	8	10
Laagopgeleide ouders	1	1	2	0	0	0	2	2	4	3	3	6

	Laagste 25% SES			Middelste 50% SES			Hoogste 25% SES			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
<i>Vernieuwen van de klaspraktijk</i>												
Algemeen	16	15	15	22	21	20	21	20	17	59	56	52
Makkelijk Lerenden	6	7	9	10	10	8	5	4	8	21	21	25
M-decreet	5	5	7	9	8	8	3	3	6	17	16	21
Leerachterstand	6	7	9	8	8	7	6	6	9	20	21	25
M-decreet & Leerachterstand	7	7	9	10	9	8	7	7	10	24	23	27
Toelage	0	0	2	1	1	2	1	1	3	2	2	7
Thuis taal NNL	2	3	4	9	9	8	4	3	6	15	15	18
Thuis situatie	1	1	2	2	2	3	2	2	4	5	5	9
Laagopgeleide ouders	0	0	1	0	0	1	1	1	3	1	1	5
<i>Overleg tussen leerkrachten</i>												
Algemeen	17	19	15	28	27	19	24	24	21	69	70	55
Makkelijk Lerenden	5	5	5	4	4	4	1	1	1	10	10	10
M-decreet	6	6	3	7	7	6	2	2	2	15	15	11
Leerachterstand	7	8	5	8	8	7	2	2	2	17	18	14
M-decreet & Leerachterstand	8	8	5	8	8	7	2	2	2	18	18	14
Toelage	1	1	1	1	1	2	0	0	0	2	2	3
Thuis taal NNL	3	3	3	4	4	4	0	0	0	7	7	7
Thuis situatie	4	3	4	5	5	4	1	1	1	10	9	9
Laagopgeleide ouders	1	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	2
<i>Overleg met ouders van het kind</i>												
Algemeen	19	18	15	23	23	12	22	22	16	64	63	43
Makkelijk Lerenden	7	6	8	5	4	3	4	4	1	16	14	12
M-decreet	7	5	6	10	8	7	5	5	2	22	18	15
Leerachterstand	10	8	10	10	8	6	6	6	3	26	22	19
M-decreet & Leerachterstand	10	8	10	11	9	7	6	6	3	27	23	20
Toelage	3	1	5	2	1	3	2	2	0	7	4	8
Thuis taal NNL	4	2	4	5	5	4	1	1	0	10	8	8
Thuis situatie	4	3	5	8	6	7	5	5	2	17	14	14
Laagopgeleide ouders	1	0	2	2	2	2	2	2	3	5	4	7

	Laagste 25% SES			Middelste 50% SES			Hoogste 25% SES			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
Overleg met CLB en (externe) hulpverlening												
Algemeen	12	12	8	16	15	11	15	19	15	43	46	34
Makkelijk Lerenden	10	9	9	13	12	7	10	8	2	33	29	18
M-decreet	14	12	7	17	16	8	14	10	5	45	38	20
Leerachterstand	15	13	9	17	15	8	14	10	5	46	38	22
M-decreet & Leerachterstand	15	13	9	17	16	8	14	10	5	46	39	22
Toelage	6	4	4	8	7	4	8	6	2	22	17	10
Thuis taal NNL	7	4	3	12	11	5	9	5	3	28	20	11
Thuis situatie	11	8	5	13	13	6	14	10	5	38	31	16
Laagopgeleide ouders	3	1	1	4	4	2	3	2	1	10	7	4
Projecten (GOK/zorg) voor leerlingen												
Algemeen	17	16	14	15	14	13	18	19	18	50	49	45
Makkelijk Lerenden	5	3	2	7	7	4	2	2	1	14	12	7
M-decreet	3	1	0	5	5	5	2	1	1	10	7	6
Leerachterstand	6	4	3	7	7	6	2	1	1	15	12	10
M-decreet & Leerachterstand	6	4	3	7	7	6	2	1	1	15	12	10
Toelage	1	0	0	3	3	3	0	0	0	4	3	3
Thuis taal NNL	3	1	0	6	6	4	3	2	1	12	9	5
Thuis situatie	3	2	2	2	2	2	3	2	2	8	6	6
Laagopgeleide ouders	1	0	0	2	2	1	0	0	0	3	2	1

Nota: Elke school kon bij deze vraag voor de initiatieven die zij toepaste (i.e., niet 'nooit' aanduidde bij de vorige vraag; cfr. Tabel 9) een mening geven over de combinatie van het initiatief met het doelgroepenbeleid. De cijfergegevens in deze tabel hebben betrekking op de absolute frequenties van de bevraagde scholen, per SES-categorie. Door kleine celfrequenties worden relatieve percentages moeilijk interpreteerbaar en slecht te generaliseren. Hierdoor wordt gekozen om alleen absolute frequenties te rapporteren. Rijtotalen zijn beschikbaar in de rechterkolom.

3.4. Conclusie: SES-beleid in het Basisonderwijs

Op basis van een steekproef van 86 scholen in het gewoon basisonderwijs werd een verkennend onderzoek opgezet om het gevoerde SES-beleid van scholen in het basisonderwijs in kaart te brengen. Sinds schooljaar 2012-2013, waar het toekenningssysteem van de gelijke-onderwijskansen-middelen en –lestijden grondig werd hervormd, is het niet meer noodzakelijk voor basisscholen om een expliciet GOK-beleid te voeren. In het kwalitatief onderzoek van Juchtmans et al. (in press) werd onderzocht hoe scholen hiermee omgaan. In deze studie wordt op basis van kwantitatief onderzoek getracht om (de resultaten van) het kwalitatief onderzoek te generaliseren.

In het basisonderwijs lijkt het SES-beleid veeleer op te gaan in het zorgbeleid, zij het als onderdeel van een breder zorgbeleid, zij het als geïntegreerd beleid met het zorgbeleid (waarbij beide gehelen samensmolten tot één geheel). Onze resultaten wijzen er ook op dat deze beleidsvormen waarschijnlijk grotendeels werden opgezet sinds de hervorming van 2012-2013 of zelfs dateren van voor deze hervorming. Dit is ook te merken aan de sterke continuïteit van de thema's (waar basisscholen in het 'oude systeem' de bijkomende GOK-middelen moesten inbedden in acties rond (een selectie van) enkele thema's) van het beleid. Deze thematische inzet blijft grotendeels overeind of vormde de basis voor een nieuw beleid.

Inzake het opstellen van het beleid tonen onze resultaten dat het beleid in grote mate gedragen wordt door de leerkrachten (d.w.z., dat de leerkrachten zich grotendeels kunnen vinden in het beleid en dit ook 'beleven' in de school). Dit ligt in lijn met de observatie dat deze leerkrachten, ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten, ook de belangrijkste drijfveer zijn voor het vormgeven van het SES-beleid. Verder steunt het SES-beleid ook in sterke mate op het leerling-volg-systeem, wat de resultaten uit het rapport van het Rekenhof (2017) bevestigt. Hierbij tonen de resultaten dat de meest populaire leerling-volg-systemen Smartschool en Questi zijn, zeker in scholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen.

De analyse van het procesmatige SES-beleid leverde enigszins onverwachte resultaten op. Een op vier bevraagde basisscholen gaf aan om minder dan gemiddeld doelstellingen te formuleren voor hun SES-beleid. Dit toonde zich ook voor basisscholen met een hoog aandeel aan SES-leerlingen, waar de verwachte nood aan scherpe doelstellingen eigenlijk het hoogst is. Voor de andere stappen in het proces, zoals het (zelf-) evalueren van de voortgang naar het bereiken van de doelstellingen zien we grotendeels dezelfde tendens, hoewel basisscholen met een hoog SES-aandeel hier sterker inzetten op de (zelf-)evaluatie. Tenslotte slagen basisscholen met een hoog SES-aandeel er het

minst goed in om hun gestelde doelstellingen te behalen, hoewel de verschillen met andere scholen niet statistisch significant zijn.

De focus van het SES-beleid, waarbij lestijden kunnen worden aangewend voor talrijke acties en initiatieven gericht op een uitgedacht doelgroepenbeleid, lijken vooral te focussen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (bijvoorbeeld leerlingen uit buitengewoon onderwijs die in het gewoon onderwijs meelopen; cfr. M-decreet), leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met een taalachterstand (althans, leerlingen die in de thuissituatie een taal spreken die niet het Nederlands is).

In het algemeen wordt ook opgemerkt dat de bevroagde basisscholen een differentiërende aanpak lijken te hanteren voor hun doelgroepen. Voor de doelgroep ‘makkelijk lerenden’ (waaronder hoogbegaafde leerlingen) worden het vaakst initiatieven gebruikt met als bedoeling/gevolg deze groep leerlingen een apart en aangepast traject te laten volgen. Dit wordt onder meer gedaan door klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen), het splitsen van klasgroepen voor bepaalde vakken, remediëren buiten de klas en het vernieuwen van de klaspraktijk. Voor de doelgroep(en) van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (en leerlingen met een leerachterstand) wordt dezelfde strategie gebruikt. De bevroagde scholen gaven ook specifiek aan dat ze het initiatief ‘remediëring buiten de klas’ nog gevoelig zouden willen uitbreiden.

4. Secundair Onderwijs

Volgens hetzelfde onderzoeksdesign dat gebruikt werd voor de studie in het basisonderwijs, werd ook een exploratief onderzoek opgezet om na te gaan op welke manier scholen in het secundair onderwijs uren(-leraar) inzetten in hun GOK-beleid en hoe dit beleid tot stand komt.

4.1. Overzicht van het GOK-beleid

In dit eerste deel van de analyse wordt getracht een zicht te krijgen op de positie en de keuze van het type van het beleid. Hiermee willen we zicht krijgen op hoe een secundaire school omgaat met haar GOK-beleid en op welke manier zij dit (in de mate van het mogelijke) integreert in haar zorgbeleid, of dit net als afzonderlijk beleidsgeheel beschouwt. In het secundair onderwijs is er nog steeds een formele noodzaak om een schoolspecifieke GOK-visie en GOK-plan op te stellen, maar hierbij ontbreekt wel de verplichting om dit GOK-beleid formeel te integreren in het globale beleid van de school. Dit valt ook te merken in Tabel 11. De grote meerderheid van de bevroegde scholen in secundair onderwijs lijken GOK-beleid als een onderdeel te zien van hun breder zorg-beleid. Enkele scholen lijken ook het GOK-beleid te integreren in hun zorg-beleid, waarbij beide gehelen samensmelten tot één geïntegreerd beleid. Het voeren van een apart GOK- en zorg-beleid gebeurt door een minderheid van de bevroegde scholen (voornamelijk in scholen in de middenmoot van het aandeel GOK-leerlingen in de school).

Tabel 11 GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Beleidskeuze

	Laagste 25% GOK		Middelste 50% GOK		Hoogste 25% GOK		Totaal	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Geen GOK-beleid, noch zorgbeleid	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)
Gescheiden GOK- en zorgbeleid	0	(0%)	7	(18%)	2	(7%)	9	(11%)
Alleen GOK-beleid	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)	0	(0%)
Alleen zorgbeleid	4	(29%)	0	(0%)	1	(3%)	5	(6%)
Volledige integratie van GOK-en zorgbeleid	1	(7%)	7	(18%)	6	(20%)	14	(17%)
GOK-beleid is deel van zorgbeleid	9	(64%)	21	(54%)	18	(60%)	48	(58%)
Zorgbeleid is deel van GOK-beleid	0	(0%)	4	(10%)	3	(10%)	7	(8%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Percentages zijn kolompercentages en drukken dus de relatieve frequentie uit voor scholen in elke GOK-categorie.

Een tweede belangrijke dimensie in de analyse van het GOK-beleid van scholen is de maturiteit van het beleid, waarbij gepeild wordt naar het aantal jaar dat dit beleid reeds gevoerd wordt in de school (zie Tabel 12). Zo blijkt het huidige beleid gemiddeld ongeveer 10 jaar gevoerd te worden.

In Tabel 12 rapporteren we ook het aantal leerkrachten dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het GOK-en zorgbeleid in de school. Gemiddeld worden er een 9 leerkrachten ingezet (al dan niet voltijds), waarbij er grote verschillen zijn naargelang de schoolgrootte. Er werden, desondanks, ook grote verschillen gevonden naargelang de GOK-kenmerken van de school. Scholen met een groter aandeel GOK-leerlingen zetten effectief meer leerkrachten in voor het GOK-beleid. Dit zijn er minimaal 1 en maximaal 130 (dit laatste antwoord werd bekomen in een grote school die vermeldde dat alle leerkrachten hun steentje bijdragen in het GOK-beleid). De ervaring van de leerkrachten ligt gemiddeld rond de 13 jaar ervaring in het secundair onderwijs. Deze ervaring verschilt echter niet naargelang de GOK-categorie van de school, noch naargelang het gekozen beleidstype. Uit de beschrijvende statistieken kan wel worden opgemaakt dat vooral bevraagde scholen met een kleinere populatie aan GOK-leerlingen eerder meer ervaren leerkrachten inzetten voor het GOK- beleid (minimaal 10 jaar ervaring), terwijl de scholen met een groter aandeel aan GOK-leerlingen zich meer beroepen op minder ervaren leerkrachten. Dit is mogelijk te wijten aan de samenstelling van het lerarenkorps over de verschillende (bevraagde) scholen, waarbij scholen met meer GOK-leerlingen doorgaans meer leerkrachten met minder ervaring in het onderwijs tewerkstellen (Franck & Nicaise, 2019).

Tabel 12 GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Maturiteit van het Beleid

		N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum
Laagste 25% GOK	Maturiteit van het Beleid	13	11.08	6.50	3	11.0	20
	Aantal Leerkrachten	12	4.92	3.78	1	5	15
	Ervaring Leerkrachten	10	16.10	3.98	10	17	20
Middelste 50% GOK	Maturiteit van het Beleid	36	10.29	4.82	1	10.0	18
	Aantal Leerkrachten	35	7.69	5.54	1	6	21
	Ervaring Leerkrachten	36	12.39	5.52	1	12	25
Hoogste 25% GOK	Maturiteit van het Beleid	24	8.42	5.15	2	7.5	20
	Aantal Leerkrachten	30	12.40	23.03	1	6	130
	Ervaring Leerkrachten	30	11.77	4.31	3	10	20
Totaal	Maturiteit van het Beleid	73	9.82	5.28	1	10.0	20
	Aantal Leerkrachten	77	9.09	15.04	1	6	130
	Ervaring Leerkrachten	76	12.63	5.02	1	12	25

In Tabel 13 rapporteren we eenzelfde thematische focus van het GOK-beleid in secundair onderwijs als voor het basisonderwijs. Secundaire scholen worden verwacht om hun bijkomende GOK-middelen te oriënteren naar (een selectie uit) enkele vooropgestelde thema's. In lijn met het basisonderwijs kunnen we uit Tabel 13 afleiden dat in de bevroegde scholen de belangrijkste thema's 'preventie en remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstand' en 'socio-emotionele ontwikkeling' zijn (in stijgend belang naarmate het aandeel GOK-leerlingen in de school stijgt), gevolgd door 'taalbeleid' (hoewel relatief minder voor de middenmoot aan GOK-scholen). Het is ook opvallend dat het belang van 'ouderparticipatie' in het GOK-beleid sterk lijkt te stijgen naarmate het aandeel GOK-leerlingen in de school toeneemt. Hetzelfde, hoewel in mindere mate, lijkt te gelden voor 'omgaan met diversiteit'.

Tabel 13 GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Thematische Continuïteit

Thema	Laagste 25% GOK		Middelste 50% GOK		Hoogste 25% GOK		Totaal	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Preventie en Remediëring van Leer- en Ontwikkelingsachterstand	10	(71%)	34	(87%)	29	(97%)	73	(88%)
Taalbeleid	13	(93%)	24	(62%)	28	(93%)	65	(78%)
Omgaan met Diversiteit	3	(21%)	21	(54%)	14	(47%)	38	(46%)
Socio-Emotionele Ontwikkeling	11	(79%)	25	(64%)	21	(70%)	57	(69%)
Leerlingenparticipatie	7	(50%)	16	(41%)	16	(53%)	39	(47%)
Ouderparticipatie	4	(29%)	23	(59%)	19	(63%)	46	(55%)
Doorstroom en Oriëntering	5	(36%)	10	(26%)	14	(47%)	29	(35%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Scholen konden meer dan één thema aanduiden. Percentages zijn kolompercentages en drukken dus de relatieve frequentie uit voor scholen in elke GOK-categorie.

In Tabel 14 worden deze resultaten opgesplitst naargelang het beleid: een geïntegreerd beleid (waarbij beide gehelen dus samensmolten tot één geheel) versus een afzonderlijk (of niet-volledige geïntegreerd beleid) GOK- en zorgbeleid. Net zoals in het basisonderwijs wordt het beleid in zeer sterke mate gedragen door de leerkrachten. Het beleid steunt ook in grote mate op het leerlingvolg-systeem, in mindere mate op gevalideerde toesten en een heel stuk minder op de inspectieverslagen. In de eerste plaats geven vooral leerkrachten, gevolgd door de pedagogische begeleidingsdiensten, mee vorm aan het beleid. De invloed van stedelijke of gemeentelijke onderwijsdiensten en de onderwijskoepels of netten lijken eerder beperkt inzake de vormgeving van het beleid. Het lijkt er op deze manier dus op dat het beleid wordt vormgegeven op een leerlingcentrale manier, waarbij organisaties op een macro-/overkoepelend niveau minder vat hebben op het beleid van de school.

Tabel 14 GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Gedragenheid, Steun en Vormgeving van het Beleid

Het beleid...	Volledig geïntegreerd beleid						GOK-beleid						Zorg-beleid						
	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	
Laagste 25% GOK	wordt gedragen door de leerkrachten	1	4.00				8	3.25	1.04	1	3.5	4	13	4.31	0.48	4	4.0	5	
	steunt op: gevalideerde toetsen	1	1.00				9	2.22	0.97	1	3.0	3	13	1.92	0.86	1	2.0	4	
	het leerling-volg-systeem	1	5.00				10	3.90	1.20	1	4.0	5	13	4.46	0.66	3	5.0	5	
	Inspectieverslagen	1	1.00				9	2.56	1.24	1	3.0	4	12	3.08	1.38	1	3.0	5	
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	1	4.00				10	3.60	1.17	1	4.0	5	13	4.00	0.58	3	4.0	5	
	pedagogische begeleidingsdiensten	1	4.00				9	3.00	0.87	1	3.0	4	12	2.33	1.07	1	2.0	5	
	de onderwijskoepel Gemeentelijke onderwijsdiensten	1	1.00				10	1.50	0.53	1	1.5	2	12	2.00	0.60	1	2.0	3	
Middelste 50% GOK	wordt gedragen door de leerkrachten	7	3.71	0.49	3	4.0	4	31	3.58	0.76	2	3.0	5	32	4.12	0.87	2	4.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	7	2.43	0.79	1	3.0	3	32	2.47	1.14	1	3.0	4	32	2.09	1.00	1	2.0	4
	het leerling-volg-systeem	7	4.86	0.38	4	5.0	5	32	4.03	0.97	1	4.0	5	32	4.41	0.71	3	5.0	5
	Inspectieverslagen	7	2.71	0.95	1	3.0	4	32	3.22	1.16	1	3.0	5	32	2.62	1.31	1	2.5	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	7	2.71	0.49	2	3.0	3	32	3.66	0.97	2	4.0	5	32	3.72	0.85	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	7	2.00	1.00	1	2.0	4	32	3.25	1.11	1	3.5	5	32	2.66	1.10	1	3.0	5
	de onderwijskoepel Gemeentelijke onderwijsdiensten	7	1.43	0.79	1	1.0	3	31	2.42	1.06	1	2.0	5	31	2.16	1.10	1	2.0	5
Hoogste 25% GOK	wordt gedragen door de leerkrachten	6	4.50	0.55	4	4.5	5	20	3.75	0.91	2	4.0	5	20	4.00	0.79	3	4.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	6	3.33	1.37	2	3.0	5	20	2.55	1.23	1	2.0	5	20	2.35	1.18	1	2.0	5
	het leerling-volg-systeem	6	5.00	0.00	5	5.0	5	19	4.16	0.83	3	4.0	5	22	4.36	0.73	3	4.5	5
	Inspectieverslagen	6	3.67	1.03	3	3.0	5	21	3.62	0.80	2	4.0	5	22	3.00	1.38	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	6	4.33	0.82	3	4.5	5	19	3.42	1.07	2	3.0	5	20	3.70	0.92	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	6	3.50	0.84	2	4.0	4	20	2.90	0.91	1	3.0	4	21	2.86	0.91	1	3.0	4
	de onderwijskoepel Gemeentelijke onderwijsdiensten	6	3.00	1.10	1	3.0	4	19	2.68	0.82	1	3.0	4	20	2.65	1.09	1	3.0	4
Totaal	wordt gedragen door de leerkrachten	14	4.07	0.62	3	4.0	5	59	3.59	0.85	1	4.0	5	65	4.12	0.78	2	4.0	5
	steunt op: gevalideerde toetsen	14	2.71	1.20	1	3.0	5	61	2.46	1.13	1	3.0	5	65	2.14	1.03	1	2.0	5
	het leerling-volg-systeem	14	4.93	0.27	4	5.0	5	61	4.05	0.96	1	4.0	5	67	4.40	0.70	3	5.0	5
	Inspectieverslagen	14	3.00	1.18	1	3.0	5	62	3.26	1.10	1	3.0	5	66	2.83	1.34	1	3.0	5
	wordt vormgegeven door: leerkrachten	14	3.50	1.02	2	3.0	5	61	3.57	1.02	1	4.0	5	65	3.77	0.82	2	4.0	5
	pedagogische begeleidingsdiensten	14	2.79	1.19	1	2.5	4	61	3.10	1.01	1	3.0	5	65	2.66	1.03	1	3.0	5
	de onderwijskoepel Gemeentelijke onderwijsdiensten	14	2.07	1.21	1	1.5	4	60	2.35	0.99	1	2.0	5	63	2.29	1.04	1	2.0	5
Totaal	Gemeentelijke onderwijsdiensten	14	2.29	0.99	1	2.5	4	63	1.59	0.94	1	1.0	5	67	1.60	0.87	1	1.0	4

Nota: Deze schalen werden bevraagd op een 5-punt Likert-schaal van niet (score 1), tot matig (3) tot sterk (5).

4.2. Implementatie van het GOK-beleid

In het tweede deel van de analyse verkennen we op welke manier secundaire scholen hun beleid uitrollen. Omwille van de eenvormigheid en vergelijkbaarheid van de resultaten werd hierbij hetzelfde raamwerk als bij de analyse bij het basisonderwijs gebruikt. We gaan hierbij volgende stappen/dimensies na: (1) het formuleren van doelstellingen, (2) het (zelf-)evalueren van de voortgang in het proces om deze doelstellingen te bereiken, (3) het opstellen van een werkplan om deze doelstellingen te behalen en om het beleid bij te sturen waar nodig, (4) de inzet van vrijwilligers (buiten het eigen personeel) om de doelstellingen te behalen, en (5) het effectief behalen van de vooropgestelde doelstellingen. Om een goed overzicht te geven van de implementatie is het niet alleen noodzakelijk om naar de strategische zijde van het beleid te kijken, maar ook naar de technische implementatie. Hiervoor gaan we specifiek dieper in op de opleidingen die de school biedt aan haar leerkrachten (met specifieke focus op opleidingen gericht op het (beter) uitvoeren van het GOK-beleid), maar ook op het specifieke leerling-volg-systeem dat door de school wordt gebruikt.

Tabel 15 toont dat het merendeel van de bevroegde scholen voldoende aandacht bestemt aan het formuleren van doelstellingen. Doch valt op te merken dat er nog steeds scholen zijn die in minimale mate doelstellingen formuleren voor hun beleid, ook indien de nood hiervoor (relatief) hoog zou zijn (vb. in scholen met een hoog aandeel GOK-leerlingen gaf 27% van de scholen hier een score van minder dan 50 (op een schaal van 0 tot 100)). Het aspect (zelf-)evaluatie scoort gelijkaardig. Het is wel opvallend dat de bevroegde scholen met een hoog GOK-aandeel wel vaker inzetten op (zelf-)evaluatie (het minimum scoort hier 30 op een schaal van 0 tot 100). Het opstellen van een werkplan om de doelstellingen (beter) te behalen verschilt niet sterk tussen scholen. Het inzetten van vrijwilligers wordt daarentegen weinig gedaan. We zien hier echter in de groep scholen in de middenmoot van de verdeling van GOK-leerlingen in de school, dat het gebruik van vrijwilligers hoger ligt dan in de andere scholen. Het is moeilijk om hiervoor een sluitende verklaring te bieden. Het lijkt er op dat scholen met een laag aandeel aan GOK-leerlingen er vrij goed in slagen om hun doelstellingen te behalen. Het minimum van deze scores ligt op 50 (wat reeds meer dan de helft van de tijd is). Bevroegde scholen met hogere aandelen aan GOK-leerlingen in hun school slagen hier gemiddeld steeds minder goed in. Enkele scholen in de middenmoot qua GOK-percentage geven zeer lage scores (minimum 9). Deze spreiding ligt iets lager voor scholen met een hoog GOK-percentage, hoewel de mediaan hier een stuk lager ligt dan voor de andere groepen. Het lijkt er dus op dat er enige samenhang is tussen het slagen in de vooropgestelde doelen en de omvang van de te bereiken leerlingen-populatie.

Tabel 15 Implementatie van het GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Doelstellingen

	N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum	
Laagste 25% GOK	Doelstellingen Formuleren	14	70.21	23.27	13	72.5	100
	Voortgang Evalueren	14	64.21	29.55	15	70.0	100
	Opstellen van Plan	14	71.07	23.17	19	80.0	91
	Inzet van Vrijwilligers	11	9.91	14.15	0	5.0	50
	Doelstellingen Behalen	13	67.92	13.77	50	70.0	90
Middelste 50% GOK	Doelstellingen Formuleren	38	76.97	18.85	14	80.0	100
	Voortgang Evalueren	37	70.84	23.20	3	80.0	100
	Opstellen van Plan	38	72.61	22.15	15	80.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	25	42.36	33.63	0	44.0	100
	Doelstellingen Behalen	39	62.33	18.30	9	70.0	90
Hoogste 25% GOK	Doelstellingen Formuleren	30	74.77	20.76	12	80.0	100
	Voortgang Evalueren	30	69.87	19.87	30	70.0	100
	Opstellen van Plan	30	69.60	20.53	22	74.5	100
	Inzet van Vrijwilligers	22	24.09	25.22	0	11.5	87
	Doelstellingen Behalen	30	61.83	13.08	30	62.5	90
Totaal	Doelstellingen Formuleren	82	75.01	20.23	12	80.0	100
	Voortgang Evalueren	81	69.33	23.08	3	75.0	100
	Opstellen van Plan	82	71.24	21.52	15	80.0	100
	Inzet van Vrijwilligers	58	29.28	30.06	0	13.0	100
	Doelstellingen Behalen	82	63.04	15.85	9	63.5	90

Nota: De dimensies werden bevraagd op een schaal van 0 tot 100, waarbij 0 werd gelabeld als 'nooit' en 100 als 'altijd'. Op deze manier valt deze schaal min of meer te interpreteren als 'x% van de tijd'.

Er valt een grote heterogeniteit op te merken in de manier waarop scholen hun leerkrachten opleiden om (beter) om te kunnen gaan met bepaalde (groepen) kansarme leerlingen. Deze heterogeniteit werd vooral opgemerkt naargelang het aandeel GOK-leerlingen in de school (zie Tabel 16). Zo lijkt het er op dat bevraagde scholen met een laag en hoog gemiddeld aandeel GOK-leerlingen vooral inzetten op opleidingen inzake het M-decreet (oftewel leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften; in combinatie met leerachterstand), terwijl hier een heel stuk minder op ingezet wordt door scholen met een gemiddeld aandeel aan GOK-leerlingen. In bevraagde scholen met een hoog GOK-percentages worden opleidingen om beter om te kunnen gaan met leerlingen die aantikken op de socio-economische indicatoren een heel stuk belangrijker. Hierbij ligt de focus het vaakst op leerlingen met een andere thuistaal (en leerlingen in financiële kansarmoede). Het valt ook op dat in scholen met een hoog aandeel GOK-leerlingen er relatief veel opleidingen (per ingezet personeelslid) worden verzorgd. Deze hoge waarden zijn een vertekening die komt uit een grote school die slechts enkele personeelsleden inzet voor het GOK-beleid. Desalniettemin lijken deze waarden hoog (aangezien deze leerkrachten voornamelijk actief lijken te zijn via het volgen van opleidingen).

Tabel 16 Implementatie van het GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Opleidingen

Doelgroep	N	Gemiddelde	Std. Dev.	Minimum	Mediaan	Maximum	
Laagste 25% GOK	Makkelijk Lerenden	11	2.48	3.27	0	1.00	7.50
	M-decreet	11	7.85	13.23	0	2.00	34.33
	Leerachterstand	11	5.85	8.95	0	3.33	32.00
	M-decreet & Leerachterstand	11	13.70	14.05	0	8.00	36.67
	Toelage	11	1.67	2.69	0	0.33	8.00
	Thuisstaat NNL	11	1.94	3.22	0	0.00	8.00
	Thuisituatie	11	1.44	2.37	0	0.67	8.00
	Laagopgeleide ouders	10	0.13	0.28	0	0.00	0.67
Middelste 50% GOK	Makkelijk Lerenden	19	1.16	1.81	0	0.33	7.33
	M-decreet	22	2.81	7.16	0	1.30	34.33
	Leerachterstand	25	3.98	11.80	0	1.60	60.00
	M-decreet & Leerachterstand	22	4.42	7.69	0	2.20	36.67
	Toelage	23	0.91	1.25	0	0.25	4.33
	Thuisstaat NNL	23	0.78	1.09	0	0.40	3.20
	Thuisituatie	19	0.35	0.60	0	0.00	2.00
	Laagopgeleide ouders	16	0.24	0.54	0	0.00	2.00
Hoogste 25% GOK	Makkelijk Lerenden	24	1.00	1.41	0	0.17	3.75
	M-decreet	26	7.93	23.93	0	1.20	120.00
	Leerachterstand	25	9.93	26.37	0	2.38	120.00
	M-decreet & Leerachterstand	25	18.14	50.41	0	4.00	240.00
	Toelage	26	15.85	58.30	0	1.33	300.00
	Thuisstaat NNL	25	14.27	39.57	0	4.00	200.00
	Thuisituatie	24	2.76	5.19	0	1.00	24.00
	Laagopgeleide ouders	20	3.26	7.34	0	0.04	32.00
Totaal	Makkelijk Lerenden	54	1.36	2.08	0	0.33	7.50
	M-decreet	59	6.00	17.37	0	1.33	120.00
	Leerachterstand	61	6.76	18.84	0	2.08	120.00
	M-decreet & Leerachterstand	58	12.09	34.14	0	4.00	240.00
	Toelage	60	7.52	38.68	0	0.37	300.00
	Thuisstaat NNL	59	6.72	26.33	0	0.67	200.00
	Thuisituatie	54	1.64	3.75	0	0.32	24.00
	Laagopgeleide ouders	46	1.53	5.02	0	0.00	32.00

Nota: Per doelgroep werd gevraagd naar het totaal aantal opleidingsuren (over alle leerkrachten heen) in het voorbije schooljaar die gevolgd werden met het oog op het beter inspelen op de behoeften van leerlingen in elk van de doelgroepen. Het gemiddeld aantal uren opleiding (gerapporteerd in bovenstaande tabel) werd vervolgens berekend door het totaal aantal gevolgde personeelsuren te delen door het aantal leerkrachten in het zorgpersoneel van de school.

Het algemeen beeld dat geschetst kan worden lijkt te suggereren dat scholen met een hoog GOK-aandeel expliciet inzetten op taalbeleid, gevolgd door financiële kansarmoede en leerlingen met een moeilijke thuisituatie en laagopgeleide ouders. Dit lijkt logisch aangezien leerlingen met kwetsbare socio-economische kenmerken hier vaak de meerderheid van de leerlingen beslaan. Het is echter ook zo dat scholen met een lager percentage aan aantikkende leerlingen (op basis van socio-economische achtergrond) hun leerkrachten veel meer kunnen/moeten opleiden om optimaal te kunnen omgaan met leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften. Het lijkt er dus op dat in scholen met een verwachte minderheid aan kansarme en kwetsbare leerlingen, de leerkrachten ook meer behoefte lijken te hebben aan extra

opleidingen. Scholen in de middenmoot qua aandeel GOK-leerlingen lijken sterk in te zetten op leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften en leerlingen met leerachterstand, terwijl zij gevoelig minder aandacht schenken aan leerlingen die aantikken op basis van socio-economische kenmerken.

Het gebruik van een leerling-volg-systeem werd door het Rekenhof (2017) beschouwd als één van de belangrijkste voorspellers van schoolsucces (in het basisonderwijs). Het is hierbij belangrijk dat het leerling-volg-systeem gebruiksvriendelijk is en waar mogelijk gericht op bepaalde doelgroepen. In het basisonderwijs werden er een verscheidenheid aan verschillende leerling-volg-systemen gehanteerd (zie Tabel 8). In dezelfde lijn lijkt het interessant om na te gaan in welke mate we deze bevindingen kunnen terugvinden in het secundair onderwijs.

De resultaten tonen dat voor de bevroegde scholen in het secundair onderwijs (zie Tabel 17) het aantal verschillende gebruikte leerling-volg-systemen een heel stuk lager ligt. In totaal werden er slechts drie leerling-volg-systemen vermeld. Het meest populaire leerling-volg-systeem in secundair onderwijs is Smartschool. Ongeveer 95% van de bevroegde scholen hanteert dit leerling-volg-systeem. Door het kleine aantal andere scholen die een ander leerling-volg-systeem gebruiken (o.a., SchoolOnline en Schoolware-Wis@d), is het hierbij onmogelijk om concrete en sluitende uitspraken en vergelijkende analyses uit te voeren tussen leerling-volg-systemen in secundair onderwijs.

Onze beschrijvende analyses geven aan dat in het algemeen Smartschool wordt ervaren als een gebruiksvriendelijk leerling-volg-systeem dat goed focust op leerresultaten van leerlingen. Voor bevroegde scholen met een hoog SES-percentages lijken de andere leerling-volg-systemen categoriek te falen op gebruiksvriendelijkheid. We vermelden hierbij opnieuw dat dit slechts een beperkte indicatie is en absoluut niet eenduidig geïnterpreteerd mag worden aangezien hierbij slechts 2 bevroegde scholen een ander leerling-volg-systeem gebruikten.

Onze beschrijvende analyses geven wel aan dat Smartschool voldoende goed presteert om doelgroepen te onderscheiden, naar de mening van de bevroegde scholen met een laag GOK-percentages en bevroegde scholen met een hoog GOK-percentages. Scholen in de middenmoot van de SES-populatie in de school vinden dit gemiddeld een stuk minder. Dit zou eventueel een indicatie kunnen zijn dat Smartschool er goed in slaagt om kleine groepen (minderheid van de totale leerlingenpopulatie) goed te onderscheiden van de rest van de leerlingen. Indien de groepen in omvang gemiddeld toenemen (wat het geval is bij de scholen in de middenmoot) lijkt het systeem hier minder goed in te slagen. De statistische vergelijkende analyses geven hier echter geen statistisch significante verschillen tussen de bevroegde scholen per GOK-categorie aan.

Tabel 17 Implementatie van het GOK-beleid in het Secundair Onderwijs: Leerling-Volg-Systemen: Gebruik en Focus

	Laagste 25% GOK						Middelste 50% GOK						Hoogste 25% GOK						Totaal					
	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max	N	M	SD.	Min	Me	Max
SMARTSCHOOL																								
Focus Leerresultaten	14	81.93	29.19	5	91.5	100	37	80.57	21.55	15	90	100	28	83.57	15.55	50	85	100	79	81.87	21.02	15	89	100
Gebruiksvriendelijk	14	81.43	21.90	32	89.5	100	37	72.38	20.31	20	75	100	28	78.18	20.99	20	84.5	100	79	76.04	20.88	20	80	100
Focus Doelgroepen	14	66.93	27.14	5	65	100	37	46.84	26.20	1	47	100	28	62.32	21.54	10	66	100	79	55.89	25.99	1	52	100
ANDERE*																								
Focus Leerresultaten	0						2*	87.5		75		100	2**		70		70		4	78.75	14.36	70	72.5	100
Gebruiksvriendelijk	0						2*	67.5		50		85	2**		2		2		4	34.75	40.43	2	26	85
Focus Doelgroepen	0						2*	67.5		50		85	2**		2		2		4	34.75	40.43	2	26	85

Nota: In deze tabel worden per cel en per dimensie: het aantal scholen die deze vraag beantwoordden (N), het gemiddelde (M), standaardafwijking (SD), minimum (Min), mediaan (Me) en maximum (Max) van de dimensiescores gerapporteerd. De dimensies werden gescoord op een schaal van 0 (niet) tot 100 (perfect), waardoor deze schaal als het ware kan worden geïnterpreteerd als een score-percentage.

*: andere leerlingvolgsystemen waren SchoolOnline en SchoolWare-Wis@d.

4.3. **Aanwending van uren(-leraar) voor het GOK-beleid**

In het derde en laatste deel van de analyse zullen we dieper ingaan op de specifieke aanwending van de uren(-leraar) voor het GOK-beleid. Hiervoor werd niet specifiek gevraagd naar de aanwending van de (extra) GOK-uren(-leraar), maar eerder naar uren(-leraar) in het algemeen, aangezien scholen er ook voor kunnen kiezen om ‘reguliere’ uren-leraar aan te wenden voor GOK-doeleinden. Hiervoor werden enkele vaak voorkomende acties/initiatieven bevestigd. We maken in eerste instantie het onderscheid tussen verschillende manieren om uren-leraar aan te wenden voor deze initiatieven (zie Tabel 18); (1) nooit, (2) louter acute aanwending, waarbij uren-leraar in normale omstandigheden niet worden gebruikt voor een dergelijk initiatief, maar wel kunnen worden aangewend ‘als de nood zich voordoet’, (3) permanente aanwending met ruimte voor acute noden, waarbij uren-leraar voortdurend worden ingezet voor een initiatief, maar er wel meer uren-leraar kunnen worden besteed voor dit initiatief indien de nood zich hiervoor zou voordoen, en (4) permanente aanwending, waarbij de school in eender welke situatie uren-leraar inzet voor het initiatief.

In Tabel 18 valt op dat het splitsen van klassen voor de hele schoolweek het minst vaak gebruikte initiatief is, zeker in bevestigde scholen met een eerder laag GOK-percentag. In de bevestigde scholen met een hoog GOK-percentag wordt dit initiatief eerder gebruikt als noodoplossing (ongeveer 49 procent gebruikt dit als acute oplossing (waarbij 28% van de scholen dit ook permanent voorzien)). Hoewel deze cijfers relatief zijn naar de totale hoeveelheid bevestigde scholen in de groep met hoge GOK-percentages, moeten we erkennen dat in onze steekproef dit initiatief slechts door de helft van de bevestigde scholen gebruikt wordt.

Het splitsen van klassen voor bepaalde vakken wordt een heel stuk vaker gebruikt. In totaal geven ongeveer twee op drie bevestigde scholen aan dit initiatief permanent te hanteren (een heel stuk hoger dan in het basisonderwijs). Het is het initiatief bij uitstek voor scholen met (middel)hoge aandelen aan GOK-leerlingen in de school.

Klasoverstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen) wordt een heel stuk minder vaak gebruikt, behalve in scholen met een hoog GOK-percentag (waar dit initiatief het vaakst gebruikt wordt wanneer hier een acute nood voor bestaat). Voor scholen met een laag relatief aantal GOK-leerlingen lijkt dit initiatief echter sporadisch permanent gebruikt te worden. Dit gebeurt echter slechts op deze manier door vijf scholen in de steekproef. Het is mogelijk dat dit initiatief gebruikt

wordt om slechts enkele kansarme leerlingen (of leerlingen die niet mee kunnen met de meerderheid, in zeer uitzonderlijke gevallen) onder te brengen in een aparte doelgroep.

Het gebruik van co-teaching en team-teaching is ook een populair initiatief voor de grote meerderheid van de bevroegde scholen. Dit initiatief wordt heel vaak gebruikt om acute noden op te lossen voor scholen met een laag aandeel aan GOK-leerlingen (hoewel ongeveer even veel scholen dit initiatief wel permanent hanteren). Scholen met een (middel)groot aandeel aan GOK-leerlingen gebruiken dit initiatief heel sterk; ongeveer 59% van de scholen in de middelmoot qua GOK-percentage en 83% van de scholen met een groot GOK-percentage gebruiken dit initiatief permanent.

Remediëring buiten de klas lijkt een initiatief dat door bijna alle bevroegde scholen permanent wordt gebruikt, terwijl het bijstaan van klastitularissen voor differentiatie en het vernieuwen van de klaspraktijk eigenlijk amper tot niet gebruikt wordt (tenzij de acute noden van de leerlingenpopulatie in sommige scholen dit vereisen). Projecten in het kader van GOK- en zorg, gericht op leerlingen, worden ook door de meerderheid aan de scholen permanent gebruikt.

Bevroegde scholen in het secundair onderwijs lijken ook sterk in te zetten op overleg, tussen leerkrachten, met de ouders van het kind alsook met ondersteunende (externe) actoren (zoals centra voor leerlingenbegeleiding; CLB's). Deze initiatieven worden door een meerderheid van de bevroegde scholen permanent gebruikt. Het belang van alle overleg lijkt ook te stijgen naarmate het aandeel aan GOK-leerlingen in een school toeneemt.

Er worden voor geen van de initiatieven duidelijke verschillen gezien tussen scholen op basis van het aandeel GOK-leerlingen in deze scholen. Dit globaal beeld suggereert dat scholen eerder een generiek en eenvoudig beleid voeren, waarbij weinig onderscheid gemaakt wordt in de uitvoering tussen het beleid van scholen met een laag aandeel GOK-leerlingen versus scholen met een hoog aandeel GOK-leerlingen.

Tabel 18 Aanwending van uren(-leraar) in Secundair Onderwijs: Initiatieven

	Nooit		Louter Acute Aanwending		Permanente aanwending met ruimte voor acute noden		Permanente aanwending	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
<i>Splitsen van klassen voor de hele schoolweek</i>								
Laagste 25% GOK	11	(79%)	1	(7%)	0	(0%)	2	(14%)
Middelste 50% GOK	21	(60%)	6	(17%)	6	(17%)	2	(6%)
Hoogste 25% GOK	9	(31%)	6	(21%)	8	(28%)	6	(21%)
Totaal	41	(53%)	13	(17%)	14	(18%)	10	(13%)
<i>Splitsen van klassen voor bepaalde vakken</i>								
Laagste 25% GOK	5	(36%)	2	(14%)	3	(21%)	4	(29%)
Middelste 50% GOK	5	(13%)	9	(23%)	11	(28%)	14	(36%)
Hoogste 25% GOK	3	(10%)	4	(13%)	9	(30%)	14	(47%)
Totaal	13	(16%)	15	(18%)	23	(28%)	32	(39%)
<i>Klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen)</i>								
Laagste 25% GOK	7	(50%)	2	(14%)	0	(0%)	5	(36%)
Middelste 50% GOK	16	(41%)	6	(15%)	5	(13%)	12	(31%)
Hoogste 25% GOK	7	(23%)	10	(33%)	8	(27%)	5	(17%)
Totaal	30	(36%)	18	(22%)	13	(16%)	22	(27%)
<i>Co-teaching en Team-Teaching</i>								
Laagste 25% GOK	5	(36%)	4	(29%)	2	(14%)	3	(21%)
Middelste 50% GOK	3	(8%)	13	(33%)	14	(36%)	9	(23%)
Hoogste 25% GOK	0	(0%)	5	(17%)	18	(60%)	7	(23%)
Totaal	8	(10%)	22	(27%)	34	(41%)	19	(23%)
<i>Remediëring buiten de klas</i>								
Laagste 25% GOK	2	(14%)	2	(14%)	2	(14%)	8	(57%)
Middelste 50% GOK	1	(3%)	5	(14%)	8	(23%)	21	(60%)
Hoogste 25% GOK	0	(0%)	7	(24%)	11	(38%)	11	(38%)
Totaal	3	(4%)	14	(18%)	21	(27%)	40	(51%)
<i>Bijstand van klastitularissen voor differentiatie</i>								
Laagste 25% GOK	7	(50%)	5	(36%)	2	(14%)	0	(0%)
Middelste 50% GOK	8	(21%)	22	(56%)	8	(21%)	1	(3%)
Hoogste 25% GOK	8	(27%)	11	(37%)	9	(30%)	2	(7%)
Totaal	23	(28%)	38	(46%)	19	(23%)	3	(4%)
<i>Vernieuwen van de klaspraktijk</i>								
Laagste 25% GOK	2	(14%)	8	(57%)	0	(0%)	4	(29%)
Middelste 50% GOK	8	(21%)	18	(46%)	6	(15%)	7	(18%)
Hoogste 25% GOK	1	(3%)	15	(50%)	10	(33%)	4	(13%)
Totaal	11	(13%)	41	(49%)	16	(19%)	15	(18%)
<i>Overleg tussen leerkrachten</i>								
Laagste 25% GOK	4	(29%)	4	(29%)	4	(29%)	2	(14%)
Middelste 50% GOK	3	(8%)	14	(36%)	8	(21%)	14	(36%)
Hoogste 25% GOK	2	(7%)	7	(23%)	12	(40%)	9	(30%)
Totaal	9	(11%)	25	(30%)	24	(29%)	25	(30%)
<i>Overleg met ouders van het kind</i>								
Laagste 25% GOK	5	(36%)	1	(7%)	5	(36%)	3	(21%)
Middelste 50% GOK	6	(15%)	16	(41%)	8	(21%)	9	(23%)
Hoogste 25% GOK	5	(17%)	10	(33%)	11	(37%)	4	(13%)
Totaal	16	(19%)	27	(33%)	24	(29%)	16	(19%)
<i>Overleg met CLB en (externe) hulpverlening</i>								
Laagste 25% GOK	0	(0%)	3	(21%)	5	(36%)	6	(43%)
Middelste 50% GOK	2	(5%)	9	(23%)	10	(26%)	18	(46%)
Hoogste 25% GOK	4	(13%)	6	(20%)	11	(37%)	9	(30%)
Totaal	6	(7%)	18	(22%)	26	(31%)	33	(40%)
<i>Projecten (GOK/zorg) voor leerlingen</i>								
Laagste 25% GOK	3	(21%)	1	(7%)	5	(36%)	5	(36%)
Middelste 50% GOK	4	(11%)	11	(31%)	9	(26%)	11	(31%)
Hoogste 25% GOK	1	(3%)	5	(17%)	11	(38%)	12	(41%)
Totaal	8	(10%)	17	(22%)	25	(32%)	28	(36%)

Nota: Cijfergegevens zijn frequenties in de steekproef. Scholen kunnen hierbij meerdere initiatieven aanduiden. Percentages zijn rijpercentages en drukken dus de relatieve frequentie van elk alternatief antwoord uit voor de bevraagde scholen in elke GOK-categorie.

Om een fijner beeld te scheppen van de werkelijke aanwending van de GOK-uren-leraar voor verschillende initiatieven, kijken we specifiek naar het doelgroepenbeleid van de bevroegde scholen. Er werd hierbij gevraagd voor welke doelgroepen de school de initiatieven (indien de school reeds GOK-uren-leraar aanwendde voor elk respectievelijk initiatief) gebruikte, of de school gelooft in de effectiviteit van het initiatief voor elke doelgroep en of de school het gebruik van het initiatief zou willen uitbreiden in de toekomst. De resultaten worden gerapporteerd in Tabel 19. Een eerste observatie toont reeds dat alle drie de dimensies (namelijk; het gebruik, het geloof in effectiviteit en de wens tot uitbreiding) grotendeels equivalent zijn. Deze dimensies zullen dus als één geheel besproken worden.

Het is opnieuw opvallend dat in de bevroegde scholen de meeste initiatieven het vaakst vooral in het algemeen aangewend worden. Dit zou er op wijzen dat de bevroegde secundaire scholen weinig van de initiatieven specifiek richten op een bepaalde doelgroep. Hoewel enkele initiatieven waarschijnlijk bedoeld zijn om het meest effect te genereren voor leerlingen in een bepaalde doelgroep, worden deze initiatieven dus ook in het algemeen gebruikt. Alle leerlingen van de school worden op deze manier in een bepaald initiatief/project of actie betrokken.

In het algemeen kan ook opgemerkt worden dat in secundair onderwijs vooral 'overleg' centraal staat. Een van de meest gebruikte initiatieven voor nagenoeg elke doelgroep situeert zich in het overleg met centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), maar betreft ook de ouders en andere leerkrachten in het proces. Op deze manier proberen scholen er in te slagen de behoeften van de leerling beter in kaart te brengen en proberen ze het beste onderwijs (op maat) aan te bieden aan elke leerling.

Net zoals in het basisonderwijs liggen de initiatieven voor de doelgroep 'makkelijk lerenden' in dezelfde lijn; namelijk differentiërende initiatieven met als bedoeling deze leerlingen een apart traject te laten volgen. De onderliggende reden kan verschillen over scholen heen; bijvoorbeeld de makkelijk lerende studenten in een aparte groep plaatsen waarbij wordt ingezet op hun sterktes (volgens een positivistische redenering), of deze groep niet vermengen met leerlingen die een leerachterstand hebben (eventueel met als doel het leerproces of leertraject van deze makkelijk lerenden niet te 'hinderen'; volgens een negativistische redenering). De reden voor deze keuzes kan echter niet worden getest of nagegaan op basis van de verkregen data. Het valt wel op dat in secundair onderwijs, de bevroegde scholen die deze initiatieven reeds toepassen vaak vragende partij zijn om deze initiatieven ook verder uit te breiden. De verschillende initiatieven voor makkelijk lerende leerlingen zijn, onder meer, het bijstaan van klastitularissen voor differentiatie, klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen), het splitsen van groepen voor bepaalde vakken,

remediëring buiten de klas en het vernieuwen van de klaspraktijk. Bijkomend wordt er voor deze leerlingen ook vaak overleg gepleegd met centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).

Leerlingen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften worden het vaakst benaderd voor remediëring buiten de klas. Verder zijn er ook ondersteunende initiatieven die deze groep kunnen helpen: overleg met centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), met de ouders en tussen leerkrachten. Co-teaching en team-teaching lijkt hier ook een frequent gebruikt initiatief te zijn. Het is hierbij duidelijk dat de meest gebruikte initiatieven waarschijnlijk nog steeds gericht zijn op het min of meer afzonderen van deze doelgroep van de andere leerlingen om extra en gericht te kunnen werken op de domeinen waar zij achterstand hebben opgelopen.

Voor leerlingen met een kwetsbare socio-economische achtergrond staat opnieuw overleg met centra voor leerlingenbegeleiding centraal (dit initiatief wordt doorgaans voor elke doelgroep belangrijk geacht, maar hoeft niet te zeer worden uitgebreid voor de meeste scholen). Buiten dit centraal kader wordt er opnieuw gekozen voor het splitsen van klasgroepen voor bepaalde vakken en remediëring buiten de klas. Deze initiatieven zijn eerder specifiek gericht op leerlingen met een mogelijke taalachterstand (of toch: leerlingen met een thuistaal die anders is dan het Nederlands).

Er zijn in het algemeen weinig verschillen te merken tussen bevraagde scholen op basis van hun aandeel GOK-leerlingen.

Tabel 19 Aanwending van uren(-leraar) in Secundair Onderwijs: Focus of Doelgroepenbeleid

	Laagste 25% GOK			Middelste 50% GOK			Hoogste 25% GOK			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
<i>Splitsen van klassen voor de hele schoolweek</i>												
Algemeen	2	2	2	10	8	2	10	10	11	22	20	15
Makkelijk Lerenden	0	0	0	2	2	2	2	2	2	4	4	4
M-decreet	0	0	1	1	2	3	2	2	2	3	4	6
Leerachterstand	1	1	1	2	2	3	8	5	5	11	8	9
M-decreet & Leerachterstand	0	0	0	0	0	1	1	1	0	12	10	10
Toelage	0	0	0	0	0	1	5	5	5	1	1	1
Thuis taal NNL	0	0	1	0	0	1	2	2	2	5	5	6
Thuis situatie	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	2	4
Laagopgeleide ouders	1	1	1	3	4	4	8	5	5	1	1	0
<i>Splitsen van klassen voor bepaalde vakken</i>												
Algemeen	5	5	5	21	21	12	19	19	12	45	45	29
Makkelijk Lerenden	0	0	2	4	2	7	4	3	2	8	5	11
M-decreet	0	0	1	2	2	6	0	0	1	2	2	8
Leerachterstand	3	3	3	9	8	10	6	6	4	18	17	17
M-decreet & Leerachterstand	0	0	0	0	0	1	0	0	0	18	17	19
Toelage	0	0	2	3	2	9	4	4	5	0	0	1
Thuis taal NNL	0	0	1	0	0	1	0	0	0	7	6	16
Thuis situatie	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Laagopgeleide ouders	3	3	3	9	8	12	6	6	4	0	0	1
<i>Klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen)</i>												
Algemeen	1	2	4	11	9	4	14	13	9	26	24	17
Makkelijk Lerenden	0	0	0	2	2	4	4	4	4	6	6	8
M-decreet	1	1	1	0	1	5	2	3	6	3	5	12
Leerachterstand	5	5	5	6	7	6	3	4	3	14	16	14
M-decreet & Leerachterstand	0	0	0	0	0	1	0	0	1	15	17	19
Toelage	0	0	0	2	2	4	3	3	2	0	0	2
Thuis taal NNL	0	0	1	0	0	1	2	1	2	5	5	6
Thuis situatie	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	1	4
Laagopgeleide ouders	5	5	5	6	7	8	4	5	6	0	0	2

	Laagste 25% GOK			Middelste 50% GOK			Hoogste 25% GOK			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
Co-Teaching en Team-Teaching												
Algemeen	5	5	7	20	20	17	21	21	19	46	46	43
Makkelijk Lerenden	0	0	2	0	2	5	1	1	3	1	3	10
M-decreet	2	2	3	2	2	5	3	2	2	7	6	10
Leerachterstand	2	2	3	8	10	8	8	8	7	18	20	18
M-decreet & Leerachterstand	0	0	2	0	0	1	0	0	1	19	20	18
Toelage	0	0	2	2	3	6	7	6	7	0	0	4
Thuis taal NNL	0	0	3	0	0	1	2	2	3	9	9	15
Thuis situatie	0	0	2	0	0	1	2	2	3	2	2	7
Laagopgeleide ouders	2	2	3	8	10	8	9	8	7	2	2	6
Remediëring buiten de klas												
Algemeen	10	10	10	18	18	12	14	15	15	42	43	37
Makkelijk Lerenden	0	0	4	1	0	2	1	0	1	2	0	7
M-decreet	2	2	3	5	6	6	3	2	2	10	10	11
Leerachterstand	2	2	3	14	12	10	14	11	9	30	25	22
M-decreet & Leerachterstand	0	0	2	1	2	4	0	0	3	33	28	25
Toelage	2	2	4	10	11	10	10	9	7	1	2	9
Thuis taal NNL	0	0	3	2	1	2	1	1	4	22	22	21
Thuis situatie	0	0	2	3	2	3	4	4	5	3	2	9
Laagopgeleide ouders	2	2	3	16	14	12	15	12	10	7	6	10
Bijstand klas titularissen voor differentiatie												
Algemeen	4	4	2	13	13	12	10	10	11	27	27	25
Makkelijk Lerenden	0	0	0	1	1	3	3	3	3	4	4	6
M-decreet	0	0	0	2	2	4	5	5	5	7	7	9
Leerachterstand	0	0	2	3	4	7	8	8	8	11	12	17
M-decreet & Leerachterstand	0	0	0	1	1	3	2	2	2	11	12	17
Toelage	2	2	2	2	2	4	5	5	5	3	3	5
Thuis taal NNL	0	0	0	1	1	3	5	5	5	9	9	11
Thuis situatie	0	0	0	2	2	4	2	2	2	6	6	8
Laagopgeleide ouders	0	0	2	3	4	7	8	8	8	4	4	6

	Laagste 25% GOK			Middelste 50% GOK			Hoogste 25% GOK			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
<i>Vernieuwen van de klaspraktijk</i>												
Algemeen	8	8	8	18	18	15	17	18	14	43	44	37
Makkelijk Lerenden	4	4	2	1	2	4	2	3	3	7	9	9
M-decreet	4	4	5	4	3	5	5	5	4	13	12	14
Leerachterstand	2	2	3	3	3	6	11	10	8	16	15	17
M-decreet & Leerachterstand	0	0	2	1	1	4	3	3	3	20	18	21
Toelage	4	4	6	5	5	8	8	7	7	4	4	9
Thuis taal NNL	0	0	3	1	1	4	3	4	3	17	16	21
Thuis situatie	0	0	2	0	1	4	1	3	2	4	5	10
Laagopgeleide ouders	4	4	5	5	4	7	11	10	9	1	4	8
<i>Overleg tussen leerkrachten</i>												
Algemeen	7	7	7	26	23	16	20	19	17	53	49	40
Makkelijk Lerenden	0	0	0	0	0	0	3	3	5	3	3	5
M-decreet	3	3	1	2	1	1	8	6	7	13	10	9
Leerachterstand	1	1	1	4	3	2	12	11	11	17	15	14
M-decreet & Leerachterstand	0	0	0	0	0	0	5	4	5	19	17	14
Toelage	3	3	3	1	1	2	10	9	9	5	4	5
Thuis taal NNL	0	0	0	1	1	1	8	7	8	14	13	14
Thuis situatie	0	0	0	0	0	0	3	2	4	9	8	9
Laagopgeleide ouders	3	3	1	4	3	2	12	11	11	3	2	4
<i>Overleg met ouders van het kind</i>												
Algemeen	9	9	5	26	24	17	17	17	18	52	50	40
Makkelijk Lerenden	0	0	2	0	0	2	1	1	3	1	1	7
M-decreet	5	5	1	3	2	2	9	9	7	17	16	10
Leerachterstand	1	1	1	2	1	1	7	7	5	10	9	7
M-decreet & Leerachterstand	1	1	1	2	0	1	4	3	4	17	16	10
Toelage	3	3	1	2	1	2	4	3	3	7	4	6
Thuis taal NNL	3	3	1	3	1	2	8	7	7	9	7	6
Thuis situatie	1	1	1	0	0	1	1	1	3	14	11	10
Laagopgeleide ouders	5	5	1	3	2	2	9	9	7	2	2	5

	Laagste 25% GOK			Middelste 50% GOK			Hoogste 25% GOK			Totaal		
	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden	Reeds toepassen	Geloof in Effectiviteit	Wens tot Uitbreiden
Overleg met CLB en (externe) hulpverlening												
Algemeen	7	7	8	20	19	12	18	19	19	45	45	39
Makkelijk Lerenden	4	2	2	4	2	4	6	3	5	14	7	11
M-decreet	8	8	3	13	11	7	13	11	9	34	30	19
Leerachterstand	6	4	3	12	9	7	11	9	8	29	22	18
M-decreet & Leerachterstand	5	5	3	6	5	4	9	6	6	34	30	19
Toelage	5	3	3	5	4	4	7	4	4	20	16	13
Thuis taal NNL	7	7	3	12	10	7	12	9	8	17	11	11
Thuis situatie	3	1	3	2	1	3	5	2	5	31	26	18
Laagopgeleide ouders	8	8	3	13	11	7	13	11	9	10	4	11
Projecten (GOK/zorg) voor leerlingen												
Algemeen	11	9	9	27	24	15	26	25	24	64	58	48
Makkelijk Lerenden	2	0	4	1	0	3	1	2	4	4	2	11
M-decreet	2	2	3	2	2	3	2	3	4	6	7	10
Leerachterstand	2	2	3	4	3	4	4	4	5	10	9	12
M-decreet & Leerachterstand	2	0	5	4	1	5	1	2	4	10	9	12
Toelage	2	2	3	5	4	4	6	5	7	7	3	14
Thuis taal NNL	2	0	3	2	1	3	2	3	5	13	11	14
Thuis situatie	2	0	3	3	1	4	1	2	4	6	4	11
Laagopgeleide ouders	2	2	3	4	3	4	4	4	5	6	3	11

Nota: Elke school kon bij deze vraag voor de initiatieven die zij toepaste (i.e., niet 'nooit' aanduidde bij de vorige vraag; cfr. Tabel 18) een mening geven over de combinatie van het initiatief met het doelgroepenbeleid. De cijfergegevens in deze tabel hebben betrekking op de absolute frequenties van de bevraagde scholen, per GOK-categorie. Door kleine celfrequenties worden relatieve percentages moeilijk interpreteerbaar en slecht te generaliseren. Hierdoor wordt gekozen om alleen absolute frequenties te rapporteren. Rijtotalen zijn beschikbaar in de rechterkolom.

4.4. Conclusie: GOK-beleid in het Secundair Onderwijs

Hoewel het omkaderingssysteem voor gelijke onderwijskansen in het secundair onderwijs grotendeels bleef bestaan, is het toch interessant om ook voor het secundair onderwijs na te gaan op welke manier secundaire scholen omgaan met het GOK-beleid. Gebruik makend van dezelfde onderzoeksopzet die werd gehanteerd in het basisonderwijs, werd het GOK-beleid in het secundair onderwijs verkend. De verkennende vragenlijst werd door 83 scholen ingevuld.

Net als in het basisonderwijs lijkt het GOK-beleid in secundair onderwijs veeleer op te gaan in het zorgbeleid, maar voornamelijk als onderdeel van een breder zorgbeleid. Het geïntegreerd beleid (waarbij beide gehelen samensmolten tot één geheel) lijkt relatief minder vaak voor te komen dan in het basisonderwijs. Het huidige beleid wordt gemiddeld reeds 10 jaar gebruikt, wat wil zeggen dat de kern van het huidige beleid eigenlijk ongewijzigd bleef sinds voor de invoering van het M-decreet in 2014. In tegenstelling tot het basisonderwijs dienen secundaire scholen nog steeds hun expliciet GOK-beleid te enten op enkele gekozen thema's. De thema's die het vaakst gekozen worden zijn hierbij: 'preventie en remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstand', 'taalbeleid' en 'socio-economische ontwikkeling'.

Inzake het opstellen van het beleid tonen onze resultaten dat het beleid in grote mate gedragen wordt door de leerkrachten (d.w.z., dat de leerkrachten zich grotendeels kunnen vinden in het beleid en dit ook 'beleven' in de school). Dit ligt in lijn met de observatie dat deze leerkrachten, ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten, ook de belangrijkste drijvende kracht zijn bij het vormgeven van het GOK-beleid. Verder steunt het GOK-beleid ook in sterke mate op het leerling-volg-systeem, wat de resultaten uit het rapport van het Rekenhof (2017) enigszins doortrekt van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs. De resultaten hier tonen echter een veel kleiner aantal gebruikte leerling-volg-systemen in het secundair onderwijs, wat mogelijk te wijten is aan onze steekproef. Het meest gebruikte en meest populaire leerling-volg-systeem is Smartschool en dit leerling-volg-systeem lijkt ook sterk te voldoen aan de gestelde kwaliteitsvereisten. Desalniettemin vinden we dat in de middenmoot van scholen met een gemiddeld GOK-percentages het leerling-volg-systeem minder goed is om specifieke doelgroepen te onderscheiden. Dit suggereert dat het voor scholen nog steeds moeilijk is om een concreet en specifiek doelgroepenbeleid te handhaven als er veel verschillende (en ongeveer even grote) groepen zijn in de leerlingenpopulatie (aangezien in deze scholen de GOK-studenten vaak noch minderheid, noch meerderheid zijn, waardoor de school dus een erg 'gesplitst' beleid moet voeren).

De analyse van het procesmatige GOK-beleid leverde eerder onverwachte resultaten op, dewelke evenwel sterk in lijn liggen met de bekomen resultaten uit het basisonderwijs. Iets meer dan één op vier bevroegde secundaire scholen gaf aan om minder dan de helft van de tijd doelstellingen te formuleren voor hun GOK-beleid. Dit toont zich ook in scholen met een hoog aandeel aan GOK-leerlingen, waar de verwachte nood aan het formuleren van scherpe doelstellingen het hoogst is. Voor de andere stappen in het proces, zoals het uitvoeren van een (zelf-) evaluatie om de voortgang naar het bereiken van de doelstellingen op te volgen, zien we grotendeels dezelfde tendens (hoewel scholen met een hoog GOK-aandeel hier sterker over waken).

De focus van het GOK-beleid, waarbij uren(-leraar) kunnen worden aangewend voor talrijke acties en initiatieven gericht op een uitgedacht doelgroepenbeleid, lijkt vooral te liggen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (bijvoorbeeld leerlingen uit buitengewoon onderwijs die in het gewoon onderwijs meelopen; cfr. M-decreet), leerlingen met een leerachterstand en leerlingen met een mogelijke taalachterstand (althans, leerlingen die in de thuissituatie een taal spreken die niet het Nederlands is). Enkele initiatieven worden op een andere manier aangewend in het secundair onderwijs, in vergelijking met het basisonderwijs. Hierbij worden klas-overstijgende groepen (vb. flexibele leerwegen) minder vaak gebruikt, terwijl co-teaching en team-teaching iets vaker voorkomt in het secundair onderwijs. Deze laatste observatie is enigszins verrassend aangezien de organisatie van secundair onderwijs zich, in vergelijking met het basisonderwijs, intuïtief iets minder goed leent voor co-teaching en team-teaching (vb. vakleerkrachten in secundair onderwijs wisselen nagenoeg elk lesuur wat co-teaching en team-teaching eerder fragmenteert in de dagdagelijkse onderwijspraktijk). Om deze observatie beter te kunnen verklaren, zijn extra inzichten nodig omtrent het begrip en invulling van co-teaching en team-teaching in (secundaire) scholen en in welke vorm(en) dit zich uit in de onderwijspraktijk. In het algemeen kunnen we vaststellen dat het GOK-beleid van bijna elke bevroegde secundaire school zou starten met 'overleg', zij het tussen leerkrachten, met de ouders, of met (en vooral met) ondersteunende (externe) actoren (zoals centra voor leerlingenbegeleiding; CLB's). Het belang van deze overleg-initiatieven lijkt ook te stijgen naarmate het aandeel GOK-leerlingen in de scholen toeneemt (hoewel deze bevinding niet statistisch significant lijkt te zijn).

In het algemeen wordt ook opgemerkt dat de bevroegde secundaire scholen de meeste initiatieven in het algemeen aanwenden. Dit zou kunnen suggereren dat secundaire scholen weinig initiatieven richten op specifieke doelgroepen maar de acties en initiatieven inbedden in hun algemene onderwijsaanpak zodat elke leerling mee betrokken wordt en elke leerling mee de vruchten plukt van het initiatief.

Voor de doelgroep 'makkelijk lerenden' (waaronder hoogbegaafde leerlingen) worden het vaakst initiatieven gebruikt met als bedoeling/gevolg deze groep leerlingen een apart en aangepast traject te laten volgen. Het valt wel op dat de bevroegde scholen vaak aangaven de initiatieven voor deze doelgroep verder te willen uitbreiden. Voor de doelgroep(en) van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (en leerlingen met een leerachterstand) wordt dezelfde strategie gebruikt, maar wordt co-teaching en team-teaching hier ook relatief vaak voor gebruikt.

Referenties

- Bargagli Stoffi, F., De Witte, K., & Gnecco, G. (2019). *Heterogeneous causal effects with imperfect compliance: a novel Bayesian machine learning approach*. Working Paper i.s.m. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- De Witte, K., D’Inverno, G. & Smet, M. (2018). *The effect of additional resources for schools with disadvantaged students: Evidence from a conditional efficiency model*. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- De Witte, K., Smet, M., & Van Assche, R. (2017a). *Specific Interventions in Equity Funding. A Review of Policy Interventions*. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- De Witte, K., Smet, M., & Van Assche, R. (2017b). *The impact of additional funds for schools with disadvantaged pupils. A Regression Discontinuity Design*. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- Franck, E., Nicaise, I. & Lavrijsen, J. (2017). *Extra middelen, meer gelijke onderwijskansen? De effectiviteit van de compensatiefinanciering voor scholen met leerlingen uit kansengroepen onder de loep*. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- Franck, E., Nicaise, I. (2019). *Ongelijkheden in het Vlaamse Onderwijssysteem: Verbetering in Zicht? Een vergelijking tussen PISA 2003 en 2015*. Leuven: HIVA, Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.
- Juchtmans, G., Smet, M., & De Witte, K. (2019). *Kwalitatief onderzoek naar de aanwending van Gelijke Onderwijskansen-middelen in het Basisonderwijs. Voorlopig Rapport i.s.m. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent*.
- Rekenhof (2008). *Gelijke kansen in het gewoon basis- en secundair onderwijs*. Stuk 37-M (2007-2008)-Nr.1.
- Rekenhof (2017). *Gelijke onderwijskansen in het gewoon basisonderwijs*. 37-A (2017-2018)-Nr.1.
- Tierens, H., Smet, M., & De Witte, K. (2019). *GOK-omkadering in het Basisonderwijs: Evaluatie van het Nieuwe Systeem*. Steunpunt Onderwijsonderzoek: Gent.

Appendix 1: Vragenlijst voor scholen

Start of Block: Identificatie

Beste directie van \${e://Field/name},

Alvast bedankt om tijd te willen vrijmaken voor het invullen van deze vragenlijst.

Bij voorkeur wordt deze vragenlijst ingevuld door een lid van de directie, een graadcoördinator of een zorgleerkracht op uw school. Deze vragenlijst zal slechts 15 minuten van uw kostbare tijd in beslag nemen.

Vanuit het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO: <http://www.steunpuntsono.be>), in samenwerking met het Vlaams departement Onderwijs en Vorming (<https://onderwijs.vlaanderen.be>), willen we graag een zicht krijgen op factoren die het GOK-en zorgbeleid in uw school beïnvloeden en in welke mate lestijden (in basisonderwijs) of uren (in secundair onderwijs) aangewend worden om dit beleid mee vorm te geven. De vragenlijst gaat dus niet over werkingsmiddelen, maar over **lestijden/uren** (inzet van personeel).

In deze vragenlijst zullen we de term 'GOK' hanteren voor 'gelijke onderwijskansen'. Deze definitie is equivalent aan het gebruik van de term SES in het basisonderwijs.

Hierbij zouden we graag te weten komen hoe uw school omgaat met deze lestijden/uren.

Op basis van onze bevindingen zullen we een **school-feedback-rapport** opmaken, waarmee we deze **resultaten** kunnen **terugkoppelen naar uw school**.

Nogmaals bedankt voor uw tijd!

Page Break

Wat is uw huidige functie in de school?

- Directie
- Graadcoördinator
- Zorgleerkracht
- Andere: _____



Hoeveel jaar werkt u reeds op uw huidige school (ongeacht uw functie)?

Deze vragenlijst heeft in principe betrekking op de school $\{e://Field/name\}$ met instellingsnummer $\{e://Field/instnr\}$ met vestigingsplaats(en):

$\{e://Field/adres.1\}$

$\{e://Field/adres.2\}$

$\{e://Field/adres.3\}$

Indien u deze vragenlijst graag invult voor een groter pedagogisch geheel dan de hierboven vermelde

instelling, gelieve dan de desbetreffende instellingsnummers aan te vullen.
Gelieve de vragen te beantwoorden voor het geheel van alle aangegeven instellingsnummers.

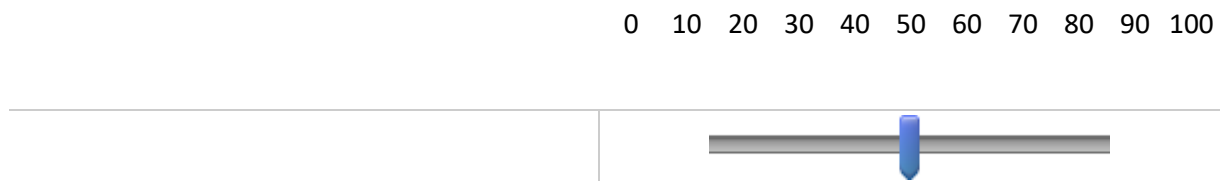
<input type="checkbox"/>	_____
<input type="checkbox"/>	_____
<input type="checkbox"/>	_____
<input type="checkbox"/>	_____
<input type="checkbox"/>	_____
<input type="checkbox"/>	_____

End of Block: Identificatie

Start of Block: Context

Wat is het aandeel van de leerlingen met extra (zorg)behoeften in uw school?

Denk hierbij bijvoorbeeld aan M-decreet-leerlingen, leerlingen met een leerachterstand, leerlingen die kampen met financiële kansarmoede, problematische thuissituatie, leerlingen met een andere thuistaal, laagopgeleide ouders, maar ook hoogbegaafde leerlingen en leerlingen met nood aan extra zorg.



Gelieve aan te geven in welke mate deze 'doelgroepen' voorkomen in uw school
(in percentage, ten opzichte van het totaal aantal leerlingen op uw school).

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100



Gelieve hierbij ook aan te geven

... hoeveel personeelsleden specifiek worden ingezet voor deze leerlingen op uw school
(aantal personen): _____

... wat de gemiddelde ervaring van deze leerkrachten op uw school is (in jaren):

... wat de gemiddelde ervaring van deze leerkrachten in deze functie is (in jaren):

End of Block: Context

Start of Block: Beleid

Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw school?

- Onze school heeft geen expliciet GOK-beleid, noch een expliciet zorgbeleid.
- Onze school heeft zowel een GOK-beleid als een zorgbeleid, maar beiden staan los van elkaar.
- Onze school heeft een expliciet GOK-beleid, maar geen expliciet zorgbeleid.
- Onze school heeft een expliciet zorgbeleid, maar geen expliciet GOK-beleid.
- Het GOK-beleid is volledig geïntegreerd in het zorgbeleid van onze school. Er wordt dus geen onderscheid meer gemaakt tussen beiden.
- Het GOK-beleid van onze school vormt een deel van het zorgbeleid. Het zorgbeleid is echter breder dan het GOK-beleid alleen.
- Het zorgbeleid van onze school vormt een deel van het GOK-beleid. Het GOK-beleid is echter breder dan het zorgbeleid alleen.
- Andere: _____



Hoe lang wordt dit beleid al actief gevoerd in uw school? (in jaren)

Page Break

Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Onze school heeft geen expliciet GOK-beleid, noch een expliciet zorgbeleid.

U gaf eerder aan geen expliciet GOK, noch expliciet zorg-beleid te hanteren in uw school.
Gelieve aan te geven in welke mate deze keuze...

	Niet	Matig	Sterk	Te weinig	Voldoende	Te veel
... gedragen wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op gevalideerde toetsen (vb. door de koepel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op informatie uit leerling-volgsystemen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op inspectie-verslagen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... rekening houdt met de huidige leerlingenpopulatie in mijn school	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... = Het GOK-beleid is volledig geïntegreerd in het zorgbeleid van onze school. Er wordt dus geen onderscheid meer gemaakt tussen beiden.

Geef aan in welke mate het geïntegreerd GOK/zorg-beleid in uw school...

	Niet		Matig		Sterk	Te weinig	Voldoende	Te veel
... gedragen wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op gevalideerde toetsen (vb. door de koepel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op informatie uit leerling-volg-systemen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op inspectie-verslagen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door pedagogische begeleidingsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de onderwijskoepel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door stedelijke of gemeentelijke onderwijsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... beïnvloed wordt door andere:	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Onze school heeft zowel een GOK-beleid als een zorgbeleid, maar beiden staan los van elkaar.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Onze school heeft een expliciet GOK-beleid, maar geen expliciet zorgbeleid.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Het GOK-beleid van onze school vormt een deel van het zorgbeleid. Het zorgbeleid is echter breder dan het GOK-beleid alleen.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Het zorgbeleid van onze school vormt een deel van het GOK-beleid. Het GOK-beleid is echter breder dan het zorgbeleid alleen.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Andere:

Geef aan in welke mate het **GOK-beleid** in uw school...

	Niet	Matig	Sterk	Minder dan wenselijk	Voldoende	Meer dan wenselijk
... gedragen wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op gevalideerde toetsen (vb. door de koepel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op informatie uit leerling-volgsystemen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op inspectie-verslagen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door pedagogische begeleidingsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de onderwijskoepel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door stedelijke of gemeentelijke onderwijsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... beïnvloed wordt door andere:	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Onze school heeft zowel een GOK-beleid als een zorgbeleid, maar beiden staan los van elkaar.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Onze school heeft een expliciet zorgbeleid, maar geen expliciet GOK-beleid.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Het GOK-beleid van onze school vormt een deel van het zorgbeleid. Het zorgbeleid is echter breder dan het GOK-beleid alleen.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Het zorgbeleid van onze school vormt een deel van het GOK-beleid. Het GOK-beleid is echter breder dan het zorgbeleid alleen.

Or Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... =
Andere:

Geef aan in welke mate het **zorg-beleid** in uw school...

	Niet	Matig			Sterk	Minder dan wenselijk	Voldoende	Meer dan wenselijk
... gedragen wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op gevalideerde toetsen (vb. door de koepel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op informatie uit leerling-volgsystemen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... steunt op inspectie-verslagen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door pedagogische begeleidingsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door de onderwijskoepel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... mee vormgegeven wordt door stedelijke of gemeentelijke onderwijsdiensten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... beïnvloed wordt door andere:	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Display This Question:

*If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... !=
Onze school heeft geen expliciet GOK-beleid, noch een expliciet zorgbeleid.*

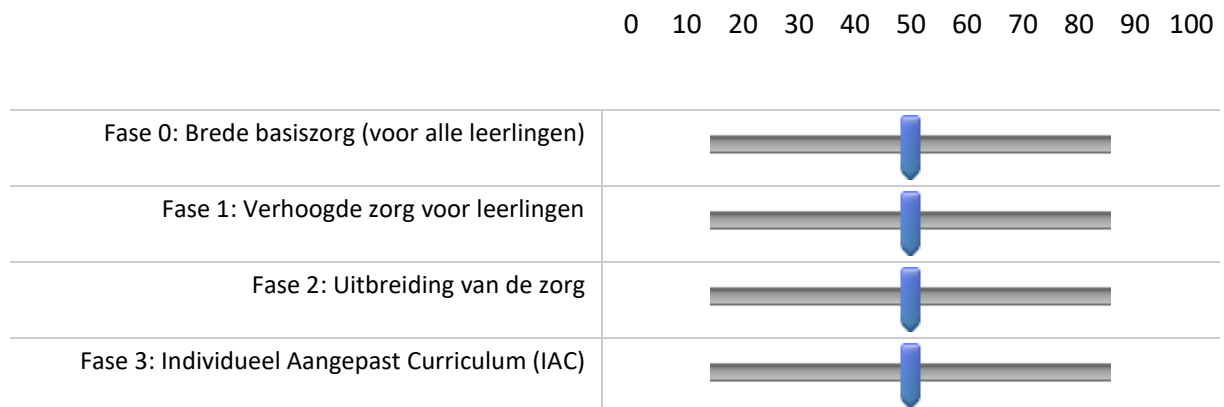
Welke van de onderstaande thema's (in het beleid voor leerlingen met extra behoeften) komen in uw school vandaag aan bod?

- Preventie en remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstanden
- Taalbeleid
- Omgaan met diversiteit
- Socio-emotionele ontwikkeling
- Leerlingenparticipatie
- Ouderparticipatie
- Doorstroming en oriëntering
- Andere: _____

Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... !=
Onze school heeft geen expliciet GOK-beleid, noch een expliciet zorgbeleid.

Indien uw school werkt met een zorgcontinuüm, gelieve dan aan te geven in welke fase u uw totale leerlingenaantal kan categoriseren (in percentages, ten opzichte van de gehele leerlingenpopulatie).



Display This Question:

If Welke omschrijving past het best bij het gelijke onderwijskansen (GOK) en-of zorgbeleid in uw sch... !=
Onze school heeft geen expliciet GOK-beleid, noch een expliciet zorgbeleid.

Geef aan in welke mate uw school...

In deze vraag bedoelen we met 'beleid' **uitsluitend het GOK/zorg-beleid**, gericht op leerlingen met extra behoeften, en dus niet het algemeen beleid in uw school.

	Nooit	Altijd
... concrete doelstellingen formuleert voor haar beleid.		
... haar beleid evalueert (op basis van kwantitatieve en kwalitatieve informatie).		
... voorstellen tot verbetering en/of bijsturing formuleert om de doelstellingen alsnog te behalen.		
... haar gestelde doelstellingen ook effectief behaalt.		
... vrijwilligers inschakelt die mee helpen om het GOK/zorgbeleid te realiseren		

Gebruikt uw school een leerlingenvolgsysteem? Zoja, welk systeem hanteert uw school?
(Indien uw school geen leerlingenvolgsysteem hanteert, gelieve dan het vak leeg te laten.)

Geef het totaal aantal opleidingsuren aan voor alle leerkrachten in uw school die tijdens het voorbije en huidige schooljaar een nascholing of vorming volgden om beter te kunnen inspelen op de situatie of op behoeften van volgende doelgroepen:

Bijvoorbeeld: indien 10 leerkrachten elk 4 uur opleiding genoten, vul dan $10 \times 4 = 40$ uur in.

	Aantal opleidingsuren
Hoogbegaafde/makkelijk lerende leerlingen	
M-decreetleerlingen (met gemotiveerd verslag)	
Leerlingen met leerachterstand	
Leerlingen in 'financiële' kansarmoede	
Leerlingen met een andere thuistaal (niet-Nederlands)	
Leerlingen met een problematisch thuissituatie (inclusief thuislozen, geplaatste leerlingen en kinderen van trekkende bevolking)	
Leerlingen met laagopgeleide ouders	
Andere:	

End of Block: Beleid

Start of Block: Aanwending

Display This Question:

If Gebruikt uw school een leerlingvolgsysteem? Zoja, welk systeem hanteert uw school? (Indien uw s...
Text Response Is Not Empty

U gaf eerder aan $\${LVS_identify/ChoiceTextEntryValue}$ te gebruiken als leerlingvolgsysteem.
Gelieve aan te geven in welke mate dit systeem...

	Niet	Gemiddeld	Perfect
... u toelaat om leerresultaten op te volgen			
... als gebruiksvriendelijk ervaren wordt door uw leerkrachten			
... u in staat stelt om rekening te houden met specifieke doelgroepen			

Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven.

	Nooit	Louter acute aanwending	Permanent, met extra's voor acute noden	Permanent
het splitsen van klassen voor de hele schoolweek	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het splitsen van klassen voor bepaalde leergebieden/vakken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van klasoverstijgende groepen (cfr. flexibele leerwegen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
met meer dan één leerkracht voor de klas staan (cfr. co-teaching/team-teaching)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van remediërende activiteiten voor één of meerdere leerlingen buiten de klas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het bijstaan van de klastitularissen in het kader van differentiatie	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het ondersteunen van leerkrachten bij het vernieuwen van hun klaspraktijk (vb. aanreiken van nieuw materiaal, intervisie,...)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van activiteiten of overlegmomenten tussen leerkrachten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met ouders (individueel of in groep)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met andere actoren (vb. CLB, hulpverlening,...)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het organiseren van activiteiten of projecten voor leerlingen (in het kader van GOK/zorg-beleid)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
andere:	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
andere (bis):	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het splitsen van klassen voor de hele schoolweek [Nooit]

het splitsen van klassen voor de hele schoolweek

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgeleide ouders
Voor welke doelgroep(en) past uw school deze praktijk toe?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het splitsen van klassen voor bepaalde leergebieden/vakken [Nooit]

het splitsen van klassen voor bepaalde leergebieden/vakken

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgeleide ouders
Voor welke doelgroep(en) past uw school deze praktijk toe?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van klasoverstijgende groepen (cfr. flexibele leerwegen) [Nooit]

het organiseren van klasoverstijgende groepen (cfr. flexibele leerwegen)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgeleide ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:
If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != met meer dan één leerkracht voor de klas staan (cfr. co-teaching/team-teaching) [Nooit]

met meer dan één leerkracht voor de klas staan (cfr. co-teaching/team-teaching)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerkrachten	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van remediërende activiteiten voor één of meerdere leerlingen buiten de klas [Nooit]

het organiseren van remediërende activiteiten voor één of meerdere leerlingen buiten de klas

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het bijstaan van de klastitularissen in het kader van differentiatie [Nooit]

het bijstaan van de klastitularissen in het kader van differentiatie

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

Display This Question:
If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het ondersteunen van leerkrachten bij het vernieuwen van hun klaspraktijk (vb. aanreiken van nieuw materiaal, intervisie,...) [Nooit]

het ondersteunen van leerkrachten bij het vernieuwen van hun klaspraktijk (vb. aanreiden van nieuw materiaal, intervisie,...)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/ makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachtertand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgeleide ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van activiteiten of overlegmomenten tussen leerkrachten [Nooit]

het organiseren van activiteiten of overlegmomenten tussen leerkrachten

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijklerenden	uit M-decreet	met leerkrachten	met financiële kansarme	met andere thuis	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met ouders (individueel of in groep) [Nooit]

het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met ouders (individueel of in groep)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgeleide ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met andere actoren (vb. CLB, hulpverlening,...) [Nooit]

het organiseren van activiteiten of overlegmomenten met andere actoren (vb. CLB, hulpverlening,...)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuishuishouding	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. != het organiseren van activiteiten of projecten voor leerlingen (in het kader van GOK/zorg-beleid) [Nooit]

het organiseren van activiteiten of projecten voor leerlingen (in het kader van GOK/zorg-beleid)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:

If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. andere: Is Not Empty

[\\${INIT_spend/ChoiceTextEntryValue/12}](#)

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Display This Question:
If Geef aan in welke mate uw school lestijden/uren spendeert aan de onderstaande initiatieven. andere (bis): Is Not Empty

§{INIT_spend/ChoiceTextEntryValue/13}

	Algemeen (alle leerlingen)	hoogbegaafden/makkelijk lerenden	uit M-decreet	met leerachters tand	met financiële kansarmoede	met andere thuistaal	met problematische thuissituatie	met laagopgevoede ouders

Voor welke doelgroep (en) past uw school deze praktijk toe?

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Acht u dit initiatief effectief voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Zou u dit initiatief willen uitbreiden voor deze doelgroep? Vink aan indien ja.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

End of Block: Aanwending

Start of Block: Einde

U bent aan het einde van de vragenlijst gekomen.

We danken u nogmaals voor uw tijd en moeite om onze vragenlijst in te vullen.

Indien u nog opmerkingen, bedenkingen en/of suggesties heeft over deze vragenlijst, dan kan u deze hier altijd achterlaten:

End of Block: Einde

